Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

В лучності сила!

SWOBODA

Рік XVII. Ню Иорк, Четвер, 7-го Жовтня 1909. Число 39 Vol. XVII. New York, N. Y. Thursday, October 7, 1909. No. 39.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Розмет за місяць Вересень 1909

Від. 205.	Ґроховский Френк, ум. 16,8 '09.	$500.00
,, 7.	Томко Антін, ум. 30,8 '09.	$1000.00
,, 91.	Трембач Іван, ум. 3,9 '09.	1000.00
,, 16.	Рибей Василь, ум. 12,8 '09.	1000.00
,, 235.	Динько Іван, ум. 22,9 '09.	1000.00
,, 120.	Бобурчак Федор, ум. 21,9. '09.	1000.00
,, 127.	Кущак Олекса, ум. 21,9 '09.	1000.00
,, 93.	К. Вольф, ж. Йосифа, ум. 9,8 '09.	400.00
,, 75.	А. Гурстяк, жена Клементія ум. 8,9 '09.	400.00
,, 40.	Зимовчак Стефан, зап.	150.00
,, 58.	Пиш Гаврило, зап.	150.00
	Виплачено запомоги на суму	$7,600.00
	Платня головних урядників за вересень	190.00
	Адміністрація Союза за вересень -	252.67
	Кошта річного засіданя Р. Н. С.	1.512.42
	Весь розхід виносить	$9.555.09

Розмет платить 10,392 членів на ціле посмертне (кождий по 86 цнт.) і 1502 членів на пів посмертного (кождий по 43 цнт.)

Крім того кождий член платить за орґан ,,Р. Н. Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Бідних по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 1.00 дол. а на половину посмертного 57 центів.

А. Шаршонь, гол. касієр *С. Ядловский, гол. секр*
Дм. Капітула, гол. предсід

Протокол

з річного засіданя Головного Уряду Р. Н. Союза, відбувшого ся на днях 8., 9. і 10 вересня 1909 р в Chicago, Ills.

(Дальше.)

Від послідної Конвенції приступило до Р. Н. Союза 87 нових Відділів а іменно:

В. 105. Nicetown, Pa., Бр. сьв. Володимира
,, 133. Newark, N. J., Тов. Богд. Хмельницкого
,, 150. Pittsfield, Mass., Бр. сьв. Димитрія
,, 156. Sheffield, Pa., Бр. сьв. Антонія
,, 181. Manville, R. I., Бр. сьв. Стефана
,, 200. Syracuse, N. Y., Бр. Пр. Д. Марії
,, 219. Bakerton, Pa., Бр. сьв. П. і П.
,, 183. Sunderland, Mass., Бр. П. і П.
,, 184. Whiting, Ind., Бр. Пр. Богородиці
,, 185. Hazleton, Pa., Бр. сьв. Кир. і Мет.
,, 186. McAdoo, Pa., Бр. сьв. Ольги
,, 187. Ford City, Pa., Тов. ,,Січ"
,, 188. Ginter, Pa., Бр. сьв. Анни
,, 189. South Fork, Pa., Бр. Пр. Богородиці
,, 190. Newark, N. J., Бр. сьв. Володимира
,, 191. Troy, N. Y., Бр. сьв. Володимира
,, 192. Herkimer, N. Y., Бр. сьв. о. Николая
,, 193. Red Star, W. Va., Бр. Пр. Богородиці
,, 194. Minneapolis, Min., Бр. Пр. Богородиці
,, 195. Peckskill, N. Y., Бр. сьв. Петра і Павла
,, 196. Whiting, Ind., Бр. сьв. Тройці
,, 197. Swoyers, Pa., Бр. сьв. Михаїла
,, 198. Port Jerwis, N. Y., Бр. сьв. Михаїла
,, 199. Whiting, Ind., Бр. Пр. Діви Марії
,, 200. Syracuse, N. Y., Бр. Пр. Діви Марії
,, 201. Whippany, N. J., Бр. сьв. Михаїла
,, 202. Auburn, N. Y., Бр. Пр. Діви Марії
,, 203. Brooklyn, N. Y., Бр. сьв. Тройці
,, 204. New York, N. Y., Тов. ,,Просьвіта"
,, 205. Emerald, Pa., Бр. сьв. Михаїла
,, 206. Ambridge, Pa., Тов. Р. Мол. Клюб
В. 207. Jeanetle, Pa., Бр. сьв. Димитрія
,, 208. Kingston, Pa., Бр. сьв. Михаїла
,, 209. Carteret, N. J., Б. сьв. Михаїла
,, 211. Stapleton, N. J., Бр. сьв. Михаїла
,, 212. Cleveland, O., Бр. сьв. Михаїла
,, 213. Bayonne, N. J., Бр. сьв. Михаїла
,, 214. McKees Rocks, Pa., Бр. сьв. Надії
,, 215. West Rutland, Vt., Бр. сьв. Михаїла
,, 216. Hazleton, Pa., Бр. Пр. Богородиці
,, 217. Rochester, N. Y., Бр. сьв. Йосафата
,, 220. Brooklyn, N. Y., Тов. ,,Дністер"
,, 221. Chicago, Ill., Бр. сьв. Стефана
,, 222. Mahanoy City, Pa., Бр. сьв. о. Николая
,, 223. Port Buckley, Pa., Бр. сьв. Ів. Хрест.
,, 224. Belle Valley, O., Бр. сьв. о. Николая
,, 225. Desloge, Mo., Бр. сьв. о. Николая
,, 226. Hammond, Ind., Бр. сьв. Ів. Хрест.
,, 227. Derry, Pa., Бр. сьв. Ів. Хрест.
,, 228. St. Clair, Pa., Бр. сьв. Анни
,, 229. Scranton, Pa., Бр. сьв. Василія
,, 230. Monessen, Pa., Бр. Пр. Діви Марії
,, 231. Scranton, Pa., Бр. Пр. Діви Марії
,, 232. Hazleton, Pa., Бр. сьв. Григорія
,, 233. Passaic, N. J., Бр. сьв. Ів. Хрест.
,, 234. Elizabethport, N. J., Тов. ,,Січ"
,, 235. Rossford, O., Бр. сьв. Михаїла
,, 236. Ambridge, Pa., Бр. Пр. Діви Марії
,, 237. Chester, Pa., Бр. сьв. Духа
,, 238. New Alexandria, Pa., Бр. Пр. Діви
,, 239. Philadelphia, Pa., Бр. сьв. Григорія
,, 240. Portage, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла
,, 241. Newark, N. J., Бр. сьв. Ольги
,, 242. Harpesville, O., Бр. сьв. Йосифа
,, 243. West Pullmann, Ill., Бр. сьв. Михаїла
,, 244. Bellefonte, Pa., Бр. сьв. Ів. Хрест.
,, 245. Trenton, N. J., Тов. ,,Січ"
,, 246. Crompton, R. I., Бр. сьв. Стефана
,, 247. Wilmington, Del., Бр. сьв. Ів. Хрест.
,, 248. Coatesville, Pa., Бр. сьв. Духа
,, 249. Nanticoke, Pa., Бр. сьв. о. Николая
,, 250. Pittsburg, Pa., Бр. сьв. Георгія
,, 251. Cleveland, O., Тов. ,,Січ"
,, 252. Northampton, Pa., Бр. Пр. Богородиці
,, 253. Lopez, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла
,, 254. New Britain, Conn., Бр. сьв. Петра і Павла
,, 255. West Newton, Pa., Бр. сьв. о. Николая
,, 256. Ronco, Pa., Бр. сьв. о. Николая

Виступили слідуючі Віддіди:

В. 105. Wilmington, Del., Бр. сьв. Михаїла через аґітацію москв.
,, 133. Newark, N. J. Бр. сьв. о. Николая зреорґанізоване.
,, 150. Irvona, Pa., Бр. сьв. о. Николая через брак роботи.
,, 156. Chattaroy, W. Va., Бр. Пр. Богородиці через брак роботи.
,, 172. Saltsburg, Pa., Бр. сьв. Петра і Павла через брак роботи.
,, 181. Michael, B. C. Canada, Бр. сьв. Іоана Хрестителя, пороїзджались.
,, 200. Indian Orchard, Mass. Бр. сьв. Петра і Павла через брак роботи.
,, 210. Boston, Mass., Тов. Шевченка суспендоване за Стат.
,, 218. Santiago, Pa. Бр. сьв. Іоана Хрестителя через брак роботи.
,, 219. keokee, W. Va., Тов. Січ через брак роботи,

так що всі повизші Відділи виступили задля браку праці, крім одного, котре пійшло до москвофілів а друге котре нехотіло виповняти Статутів.

Справозданє Голови. фінансового секретара.

Головний фінансовий Секретар зложив своє справозданє в той спосіб, що прочитав прихід, розхід і надвижку з кождого місяця, за час від 1-го мая 1908 по конець червня 1909, поділ всіх фондів, а відтак прихід і розхід Руского Молодечого Союза.

Справозданє касове Руского Народного Союза представляє ся як слідує:

ПРИХІД:

Май 1908 рік прийшло за розмет, фонди, вступ., відз. і т. д.	9822.52
Червень ,, ,, ,,	8,828.77
Липень ,, ,, ,,	11,171.95
Серпень ,, ,, ,,	12,185.28
Вересень ,, ,, ,,	13,260.26
Жовтень ,, ,, ,,	9,895.71
Листопад ,, ,, ,,	11.046.79
Грудень ,, ,, ,,	13,113.12
Проценти до 1-го Січня 1909 року за 2 літа	2,087.74
Січень 1909 рік прийшло за розм., фонди, вступ., відз. і т. д.	8,045.16
Лютий ,, ,, ,,	11,278.32
Марець ,, ,, ,,	10,804.59
Цьвітень ,, ,, ,,	13,723.66
Май ,, ,, ,,	14,070.37
Червень ,, ,, ,,	11,892.04
Ошибки які знайдено між книгами секретара а касієра; се єсть касієр відобрав гроші а секретар не записав до книги	22.23
Весь прихід за той час був	161,248.51

РОЗХІД:

За Май 1908 рік розхід був	7,309.09
,, Червень ,, ,,	11,352.26
,, Липень ,, ,,	27,050.24
,, Серпень ,, ,,	8,215.51
,, Вересень ,, ,,	10,430.74
,, Жовтень ,, ,,	9,521.58
,, Листопад ,, ,,	9,385.36
,, Грудень ,, ,,	11,953.79
За Січень 1909 рік розхід був	7,338.15
,, Лютий ,, ,,	10,866.32
,, Марець ,, ,,	10,687.89
,, Цьвітень ,, ,,	11,734.93
,, Май ,, ,,	11,659.88
,, Червень ,, ,,	9,174.99
Весь розхід за той сам час був	156,680.73

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Прихід від 1-го Мая 1908 по конець 31-го Юнія 1909 єсть	161,248.51
Розхід за той сам час єсть	156,680.73
Надвижка за той час остає	4,567.78
На послідній X. Голов. Конвенції остало в касі Р. Н. С.	46,071.26
Стан Каси Р. Н. С. з днем 31-го червня 1909 року єсть	50,639.04
З тої суми перенесено в Маю 1908 року до каси Руского Молодечого Союза суму	1,369.33
Тому дійсний стан каси Р. Н. Союза з днем 31-го червня 1909 року єсть	49,269.71
З тих грошей які Р. Н. Союз посїдає з днем 31-го червня 1909 року припадає на:	
Сирітский Фонд	27,688.31
Резервовий Фонд	8,619.01
Народний Фонд	2,379.13
Бідних Фонд	3,059.13
Розпорядимий Фонд	7,524.13
Разом	49,269.71

G139

Специфікація Приходів і Розходів Р. Н. Союза.

Приходи:

За час від 1-го Мая 1908 р. до 31-го червня 1909 року:

Прихід складавсь з вкладок плачених за розмет, фонди, орґан Р. Н. Союза, котрих від 1-го Мая 1908 до 31-го Юнія 1909 року вплинуло до каси на суму	150,633.58
За вступне, відзнаки, грамоти, книжочки платничі, братські книги, печатки і чартери вплинуло	7,295.13
Процент від грошей в банках, по конець грудня 1908 р. прийшло	2,087.74
Процент від пожички, котра була уділена Друкарні Свободи	196.50
Звернено назад до каси невиплачених чеків а зарахованих в розходах на суму	1,013.33
Ошибки, які знайдено між книжками секретара а касієра	22.23
Разом прихід був	161,248.51

(Дальше буде.)

Богдан Хмельницький
український Гетман.

Початок повстаня й битва на Жовтих Водах та під Корсунем.
(Дальше.)

Хмельницький ще підлив кумови вина. Барабаш хотів встати, але впав на постіль та й захропів. Хмельницький взяв у нього шапку й хустку, дав їх Джурі — молодому козакови — звелів йому сісти на коня, їхати до Барабашихи і сказати їй, що Барабаш звелів її віддати королївський лист.

Джура приїхав тоїж ночи в Черкаси. Барабашиха вже спала.

Пані! сказав Джура: зайшлись пани з твоїм паном, колиб ще й не зарубали: так отсе він прислав, щоб дали ті права, що прислали від короля.

— Лихом йому занудилось, що з Хмельницьким гуляти схотїлось, промовила Барабашиха: оттам в стїнї під ворітьми в глухім кінцї в пуздерку в землї.

Джура відкопав скринку і полетїв з листом до дому.

Від того часу Барабаш тільки й думав, як би згубити з сьвіта Хмельницького. Він почав наговорювати на нього чигиринському старостї, Конецьпольському, в старостві котрого був Суботів, нїби Хмельницький дуже небезпечний чоловік. Один козацький сотник Онїя вже виказував на Хмельницького. Богдана нелюбили пани і ті православні шляхтичі, що їх настановили старшиною над козаками. Пани завидували, що Хмельницький має багатий хутір. Староста чигиринський, Конецьпольський, дав право Хмельницькому заселяти його людьми. Люди охотнїйше переходили до козака, нїж до польського пана. Більш від усіх панів не любив Хмельницького Чаплїнський, підстароста Конецьпольського.

Чаплїнський полаяв ся з Хмельницьким за якусь Польку. Хмельницький відбив її у Чаплїнського, після смерти своєї жінки, Ганни Сомківни, держав її при собі, хоч іще не звінчав ся з нею. Чаплїнський хотїв пімстити ся і підкупив козака Дачевського вбити Богдана. Раз на степу показав ся татарський загон і Хмельницький з чигиринським Поляком виступили против його. В битві Дачевський наче ненароком ударив Хмельницького по голові, одначе злетїла тільки шапка і в Хмельницького заморочила ся голова, від чого Татаре відтиснули козаків. Дачевський сказав: „прощай менї! я думав, що се Татарин". Чаплинський приступив до Конецьпольського і почав судити та обговорювати Хмельницького, а себе хвалити. Тодї він задумав напасти на Суботів і відобрати від Хмельницького хутір. Він почав підступати до Конецьпольського і просив, щоби він подарував йому Хмельницького хутір за його службу. Конецьпольський відговорював ся тим, що хутір подарував Хмельницькому ще покійний його батько. „І покійний Конецьпольський не любив Хмельницького і вмираючи, жалував, що не зняв з нього буйної голови", промовив Чаплїнський та все просив старосту, щоб він дозволив йому силою відняти хутір. „Нехай мене позиває в суд! я знаю, що він нїчого менї в судї не вдїє, бо я польський шляхтич!" проновив Чаплїнський. Конецьпольський згодив ся.

Вернувшись з степу до дому, Хмельницький перечув, що Чаплинський збирає військо і хоче напасти на хутір. Він посказав у Чигирин до старости. Тимчасом Чаплинський напав з військом на хутір, запалив млин, забрав пасїку й тік, де стояло 400 кіп хлїба; напав на дім. Менший син Хмельницького, десяти лїт хлопець, сказав якесь грубе слово. Чаплїнського зять, Коморовський, звелїв слугам вибити його різґами; слуги так побили хлопця, що він другого дня вмер. Чаплїнський взяв Хмельницького жінку, Польку і зараз повінчав ся з нею. Такі наїзди робили пани часто в той неспокійний час навіть на своїх панів-сусїдів.

Хмельницький жалїв ся Конецьпольському. Конецьпольський сказав, що він нїчого не знав і не відав. Хмельницький подав жалобу в суд, але польський суд завше обвинувачував козаків, як вони позивали ся польськими шляхтичами. Хмельницькому сказали, що лист на хутір покійного Конецьпольського не має сили, а Хмельницькому треба було дїстати лист, записаний в земських городських книгах. Хмельницький покликав Чаплїнського на поєдинок. Він приїхав з трема слугами. Хмельницький розігнав усїх і сказав: „Маю шаблю в руцї, ще не вмерла козацька мати". Чаплїнський сказав сї слова Конецьпольському і Хмельницького посадили в тюрму, а сина його Тимоша вибили палицями серед Чигирина. Одначе його швидко після того випустили.

Тодї Хмельницький поїхав жалїтись до Варшави в сейм. На сеймі йому сказали те саме, ще й насьміяли ся з нього, що він воює за якусь жінку. „Сього цьвіту по всьому сьвіту" сказали йому пани на сеймі, як він говорив про свою жінку і таки не вернули йому хутору.

Хмельницький пішов до короля. — Владислав вислухав його слова і промовив: „я знаю твоє чисте серце і памятаю твою службу; знаю я, що Чаплїнський винний, а твоє дїло правдиве, але ти на судї не знайдеш правди. Проти сили треба йти силою. Знаю я, що й козаків давлять, але стати вам до помочи не можу. Адже ти воїн! Здаєть ся, час би вам усїм зрозуміти, що ви воїни. У вас є шаблї? Хто-ж вам забороняє встоювати за себе? А я був і завше буду до вас ласкавий."

Хмельницький зрозумів, що йому треба дїяти: він поїхав з Варшави і задумав визволити Україну з під панько-лядського ярма. Вертаючись назад, він їхав помаленьку, ставав в кождім селї, скрізь випитував, що думає народ про панів, про Жидів, радив ся з сьвященниками і розказав про свою думу встати на Ляхів. „Я задумав помститись над панами-Ляхами не за свою тільки обиду, а за народ; допоможіть менї: пошлїть до мене хоч по два, по три чоловіки з кождого села!" промовляв він до всїх і всї обіцяли встати з ним на Польщу. Прибувши до дому, Хмельницький взяв кілька десятків вірних козаків і поїхав з ними в лїс; там він держав з ними раду. Він розказав їм усе, що дїялось в Варшаві, що думає народ на Українї, як давлять народ пани Ляхи і показав їм королївський лист. Козаки крикнули: „голї нам терпіти! час брати ся за шаблї! час скинути з себе ляхівське ярмо!" Вони вибрали за гетьмана Хмельницького, але він не хотїв обявлятись гетьманом за здалегідь. Тут Хмельницький сказав їм, що й Петро Могила, київський митрополит, перед смертю поблагословив йому встати на Поляків, боронити народ і віру.

Тільки що вони розійшлись, як один козак, Роман Пешта, позавидував Хмельницькому та й росказав про все Конецьпольському. Конецьпольський дав приказ полковникови Крачевському піймати Хмельницького. Задумавши їхати в Крим, щоб просити Татар до помочи, Хмельницький спродував своє майно. Кречовський замовив його через козака в Бузин, щоб він привів туди коня на продаж.

Тут Хмельницького арештували і дали його Кречовському, щоб він його стеріг. Кречовський ласкаво поводив ся з Хмельницьким і швидко після того випустив його на волю.

Певно він мав одну думку з Хмельницьким. Польський коронний гетьман Потоцький звелїв стяти Хмельницькому голову, але нїкому було рубати, бо Хмельницький з своїм сином Тимошем і з вірними товаришами втік у Січ і прибув туди зимою 1647, 11. декабря. Потоцький дав приказ в кріпость Кодак, що була около самого Запорожжя, і де сидїло триста ляхів, щоб вони піймали Хмельницького. Хмельницький подав ся тодї до лиману, а запорожцї збунтовались і побили тих ляхів. Хмельницький прибув на Запорожжя, росказав, яке лихо дїєть ся на Українї, що виробляють ляхи й жиди, і просив помоч в запорожців. „Приймаємо тебе, пане Хмельницький, хлїбом-сїльлю і щирим серцем", крикнули запорожцї. Тут Хмельницький дожидав весни, але про свою думку встати на Польщу і визволити Україну з під польського ярма, він розказав тільки кошовому атаманови та старшинї. Прості козаки не знали про те.

З Січи Хмельницький писав листи до Конецьпольського й до Потоцького, нїби він, не бунтовщик, думки лихої не має проти поляків, і очевидячки дурив їх, а Барабашови написав такий лист: „за те, що ти держав королїв лист про козацьке право між плахтами своєї жінки, запорожське військо думає, що тобі-б варто старшинувати не над людьми, а над свиньми та вівцями". Потоцький поклав цїну за Хмельницького голову і послав пана Хмелецького нїби переговорити з Хмельницьким: а в його була думка стяти Хмельницькому голову. Хмельницький зараз втік у Крим.

В Кримі був тодї ханом Іслам-Гирей. В мартї 1648 року Хмельницький з сином та з старшиною приїхав в ханову столицю, Бахчисарай. Хан дав йому кватиру в одного армянина, звелїв його добре приймати а через тиждень приняв його в себе в дворцї. Хмельницький вмів говорити по турецьки і почав вговорювати хана дати йому поміч проти Польщі. Він росказав, щоб хан стеріг ся, що Поляки збирають ся воювати з Турками та з Татарами, і показав йому Владиславів лист до козаків, щоб козаки вдарили на Турків. Хан довго не йняв віри, боляв ся, щоб Хмельницький часом не здурив його, вивівши в степ просто на польське військо. Потім хан звелїв йому присягти на своїй шаблї. Хмельницькому подали ханову шаблю; він поцїлував її і побожив ся, щоб та шабля стяла йому голову, коли він говорить неправду. Тодї хан подав йому руку, обіцяв дати поміч, а тим часом звелїв свойому перекопському мурчі, Тугай-Бею виступити з Хмельницьким. Хмельницький сьвяткував Великдень в Бакчисараї і після Великодня виступив з Татарами. Хан дав йому дорогі дари і зоставив у себе в закладї його сина.

(Далї буде).

Із москвофільського багна.

В москвофільському багнї у Галичинї страшний розклад — сильно розгнилось там, бо чимраз розносить ся більший „фетор", який чути аж в „Пітері"...

Розбитий ґенеральний штаб москвофільський гаркаєть ся між собою і виходить чимраз більша ганьба, кацапська огида стає перед сьвітом в цїлій своїй безсоромній наготї.

Деякі з молодших москвофілів, на яких чолї стоїть коломийський амбасадор Дудикевич — довели до розбитя москвофільської партії і забажали завести чорносотенний курс в Галичинї і захопити в свої руки богаті москвофільські інституції, з котрих могли-б згортати гарні доходи. Отже пішло о справи більше особисті, а „стариков" став поборювати нікій Иван Ильйіч Процыкъъ, котрий, як висловив ся „Галичанин", уроїв собі в голові, що з фельдфебля авансував на ґенерала або фельдмаршаля. Сей ексфельдфебель видає ґазетку „Русь" і в ній розбабрує те москвофільське багно, котре так дуже розгнилось.

Останними часами борба між чорносотенцями і „старими" москвофілами розгорілась на добре і з сього приводу прийшло до нових скандалів.

Особливо одні других не щадять нї трохи і ганьблять ся взаїмно що влїзеть ся.

До „істінно-русских" москвофілів належить також відомий „литератор" Глушкевич. Отже говорячи про діяльність „молодих", „Галичанин" питає, що се за патріот той др. Глушкевич, котрий в судї (в процесї з „Нар. Словом") соромив ся говорити по руськи і відпекував ся своєї русскости заявляючи, що до нїякої партії не належить. Дальше той „патріот" дістав грубі гроші на заложенє дївочої школи і самовільно взяв собі половину з сих гроший „в позичку".

Далї той сам „Галичанин" закинув госп. Процикови такий „патріотизм", де він старав ся через редактора „Руского Селянина" дістати від Ляхів субвенцію на народну москвофільську ґазету, аби повалити „Русское Слово". Видає він „Русь", отже мусить мати на ню ляцьку підмогу.

Знову-ж головному „патріотови" д-ру Дудикевичови закинув „Галичанин" крадіж публичного гроша. Іменно Дудикевич дістав був від одного сьвященика 30 тисяч корон на бурсу, одначе на сю цїль гроший сих не передав, лиш присвоїв їх собі і розтратив їх очевидно. Нарештї справа ся мала дістатись перед ц. к. прокураторію і щоб не запроторити амбасадора до тюрми, знайшлось у Львові двох його другів, котрі зложили за нього тих 30 тисяч кор. Опріч того д-р Дудикевич мав ще й инші фонди собі присвоїти, яких досї не звернув де треба.

Коли мова про д-ра Дудикевича, то не можемо промовчати пригоди, яка стрінула його недавно у Львові. Іменно його друг Іван Лїсковацкой, серед білого дня на Театральній вулиці, напротив костела Єзуїтів набив дра Дудикевича по пицї так, що аж Дудикевич мусів піднимати з землї свій цилїндер (капелюх). Дудикевич набрав за се від „друга", що десь там підкрадав ся до Лїсковацького жінки, чи за щось подібне.

От, який то „патріот" з коломийського амбасадора!

І госп. Процик мав погану пригоду.

В понеділок 6 м. м. ставав він перед карним трибуналом присяглих у Львові, обжалуваний „старим" москвофілом дром Королем з Жовкви за образу чести. А образи тої допустив ся г. Процик в одній статї поміщеній в своїй „Руси", в якій назвав пос. Короля розбишакою і зрадником „русского" народа, буцїм за се, що він промовляючи минулого року в соймі, признав рацію Українцям і згодив ся на українські ґімназії. Се вже була щось четверта розправа, бо Процик щораз крутив, так що розправу за розправою відрочувано. Та ще і сим разом госп. „редактор" силкував ся, аби відрочили розправу, але не вдалось і розправа закінчилась дуже сумно для Процика.

Процика боронив жидок Фрайделес, а пос. Короля д-р Соляньскі; склад трибуналу був з самих Поляків. Отже по переведеній розправі, на якій зізнавали як сьвідки деякі „старі" москвофіли, як д-р Добрянський — в некористь Процика — узнано Процика винуватим образи чести д-ра Короля і засуджено його на два місяці арешту з заміною на 600 кор. гривни і на заплату коштів процесу.

От таке та дїєть ся в розбитому москвофільському штабі.

Опріч „полїтичних", мають вони ще й другі немалі клопоти. В Росії пізнали ся на них і не хотять так щедро сипати рублями, ну а се не малий клопіт. Тепер-же „клятиє Українци" завзялись відобрати у кацапів „Народний Дім". І останними часами найвисший адміністраційний трибунал у Відни порішив, що право власности до „Народного Дому" мають мати після волї цїсаря усї Русини міста Львова, а не москвофіли.

Із сього приводу між кацапами, особливо між сими, що розграбовували майно „Народного Дому" — страшний „вопль і трепет"...

З церковного житя.

Послїдне число „Душпастиря“ приносить вельми цїкавий лист, писаний Делеґатом Апостольським в Вашинґтонї до Пр. Владики С. С. Ортинського, який задля його важности подаємо дослівно, а опісля в українськім переводї.

Лист сей звучить:

Apostolic Delegation,
United States of America
No. 2738.-d.
This No. should be prefixed to the answer.

1811 Biltmore Street
Washington, D. C.

Die 8 Septembris 1909.

Illme ac Revme Domine,

Exemplar cuiusdam edicti prae oculis habeo, a quodam Joanne Uhrin signatum, quod nomine Societatis Hungaro-Russicae Graeco-Catholicae in publicum editum, dicitur. Nomen ipsum eiusmodi Societatis clare demonstrat quid Societas illa sibi velit. At, finis seu scopus quem sibi constituerunt qui praefatam Societatem fundarunt, magis aperte patet ex iis quae in memorato documento leguntur. Res politicas cum religiosis permiscentes viri illi, dispositionibus Sedis Apostolicae superbe resistunt, atque sibi iura vindicanda autumant quorum quaedam in America numquam habuerunt, quaedam manifeste fundamentalibus legibus ecclesiasticis adversantur.

Profecto magis dolendum est si inter illos viros, non pauci, uti asseritur, adnumerentur Sacerdotes, qui, suorum officiorum immemores in ruinam potiusquam in bonum fidelium adlaborant. Igitur, ut perversitas eorum qui talia agunt, in quantum fieri potest, fidelibus innotescat. utque hi ab opere cum illis conferendo abstineant, volumus ut exemplar huius epistolae una cum versione in vulgari idiomate, ab Amplitudine Tua mittatur ad omnes Ritus Rutheni Sacerdotes in Statibus Foederatis Americae Septentrionalis degentes, cum onere illid perlegendi atque explicandi populo in Ecclesia. Volumus insuper ut Amplitudo Tua Nobis deinde nomina patefaciat eorum Sacerdotum, si habeantur, qui ab hoc nostro mandato exequendo sese abstinere ausi fuerint.

Omnia a Deo Tibi adprecans felicia

Addictissimus permaneo

+ Diomedes Falconio

Delegatus Apostolicus.

Illmo ac Revmo
S. Ortynski
Episcopo Rutheni Ritus.

Всесьвітлїйший і Всечеснїйший Пане!

Маю перед очима примірник якоїсь відозви, підписаної якимсь Іваном Угрином, а яка нїби то має бути публично проголошена в імени угро-російского гр. кат. товариства. Сама назва сего товариства вказує ясно, чого оно хоче. Одначе намір або цїль, яку поставили собі ті, що згадане товариство основували, показує ся ще яснїйше з сего, що в тім документї містить ся. Мішаючи політику з релїґією, сї люди противлять ся гордо розпорядженям Апостольської Столицї і важать ся присвоювати собі такі права, яких они в Америцї нїколи не мали і які явно ідуть в супереч з основними законами Церкви.

Безперечно, єще більше треба над сим болїти, коли між тими людьми, як кажуть, находить ся чимало сьвящеників, котрі, не памятаючи на свої обовязки, причиняють ся радше до руїни вірних, як до їх добра. Щоб проте злоба тих, що так дїлають, дійшла, о скілько се можливе, до відомости вірних, та щоб ті послїдні перестали з ними зносити ся, желаєм собі, щоб Ваша Достойність заслала примірник сего листу разом з перекладом на народнїй мові до всїх сьвящеників руського обряду в Злучених Державах півн. Америки з тяжким обовязком перечитати і пояснити його народови в церкві. Надто хочемо, щоби Ваша Достойність подала нам опісля імена тих сьвящеників, котрі важилиб ся здержатись від виконаня сего нашого приказу.

Желаючи Вам від Бога всего добра,

остаю найприхильнїйший

† Діомед Фальконїо,
Апостольский Делеґат.

Лист сей недвозначно осуджує ту роботу, яку в нашій церкві почали усякі самозваньчі комітети, та зовсїм ясно говорить сам за себе. Тому і усякі коментарі до нього суть зайвні.

Ограничене еміґрації.

В послїднім числї журнала „Outlook“ Джан Мічель заступає ся за ограниченєм еміґрації. Жадає він, щоб поголовний податок підвисшено (зробив се уже теперішний еміґр. комісар сам на власну руку), та щоби жадано при вступі на нову землю, аби кождий еміґрант виказав, що вміє перечитати один уступ конституції Злучених Держав чи то по анґлїйськи, чи то в своїйріднїй мові.

Мічель мотивує свій погляд в той спосіб, що головний континґент еміґрантів складає ся з так званих „перелетних птиць,“ які хотять задержати ся в Злучених Державах лиш тимчасово, короткий час, і тому суть склонні працювати денебудь і за якунебудь плату, та сейчас усї свої заробітки висилають у стару вітчину, щоб в коротцї і самим туди піти. Такі люди дуже тяжко і неохотно лучать ся і зливають з тутешним населенєм, отже стають колодою в розвитку краю; вони застрашаючо збільшають число нефахових робітників, через се спричинюють обнижку цїн працї та суть найбільшою перепоною і завадою для тутешних робітників.

Закиди, роблені Мічельом не нові. Їх тут уже підношено сотки разів, диспутовано над ними, писано за і проти них. Закиди сї повстали правдоподібно в наслїдок переважаючої в послїдних роках еміґрації з полудневої Італїї і з Азії.

Еміґрантам з тих країв дійсно не мож відмовити закиду, що вони суть правдивими „перелетними птицями,“ та збільшають тут армію нефаховцїв. Однак сю обставину зовсїм не усуне ся в сей спосіб, що піднесе ся поголовний податок від прибуваючих еміґрантів. Заострене стане загальною перепоною еміґрації і здержить по при „непокликаних“ також і „покликані“ елементи, здержить наплив еміґрації з цивілїзованих країн, завдяки якій то еміґрації тільки станула Америка на нинїшнім становищи.

Диспутувати в сїй справі не тут місце. Ми лишень з дневникарського обовязку зазначили голос так поважного журнала, як є „Outlook,“ та звертаємо опять увагу на сю струю, яка всїми силами хоче спинити еміґрацію до Америки.

Модерна мандрівка народів.

Велика мандрівка народів, яка поміж четвертим а шестим віком христіяньскої ери цїлковито змінила етноґрафічні і політичні границї майже цїлої Европи, найшла гідне повторене в історії Злучених Держав. І хотяй наша теперішна мандрівка народів не відбуває ся такими збитими масами, як во время оно, то за се відбуває ся вона на далеко більші розміри, струя народів, що пливе зі старого сьвіту у новий є могутнїйша, численнїйша.

В найновійшім своїм звіті Департамент промислу і працї в Вашинґтонї оголосив статистику еміґрації від року 1820-го аж до 30-го вересня с. р. Число еміґрантів за сей протяг часу виказує великаньску суму 26.852.723.

Се означає, що менче як за девять десятків лїт прибула до Злуч. Держав як раз третя часть усего населеня републики. Число се є більше, як в роцї 1850-ім виносило число усїх мешканцїв Зл. Держав. Або, коли схочемо робити порівнаня з населенєм европейських держав, то побачимо, що число еміґрантів прибувших до Зл. Держав є рівне 3|4 частинам усего населеня Італїї, 2|3 частинам усего населеня Францїї, 2|5 частинам населеня Нїмеччини, половинї усего населеня Анґлїї, Австрії, Япану і Туреччини або усему населеню Іспанії, Портуґалїї і Швеції, разом взятих.

Ся статистика дає також добру науку усїм тим фанатикам, які хотїлиб зачинити раз на завсїгди брами републики перед европейською еміґрацією. Вона наглядно вказує, що Злучені Держави без сего безвпинного приросту, який їм дає еміґрація, булиб ще далеко лишили ся по заду, та нїколи не були-б в силї станути на чолї народів землї, як се є днесь.

Рівночасно ся статистика вказує дорогу, як поступати дальше та дальше розвивати ся повинна ся величезна країна, яка як на свої простори все ще є незвичайно слабо залюднена. Усїм тим елементам, які приходять тут, щоб чи то мозґом, чи своїми мязнями розвивати дальше сю країну, вступ до ньої не сьміє бути нїколи зачинений.

Фармер і цїни за споживчі артикули.

Послїдна підвижка цїн на артикули споживчі спонукали желїзничого маґната — James-a J. Hill-a — опять в капіталїстичній пресї вдарити в улюблену його тему, іменно голосити: вертайте на фарми!

Ми знаємо сю пісню, стару, пережиту. Щож мають дїлати люди на фармах, коли вони своїх продуктів не могуть мешканцям міст впрост продати, позаяк тут стоїть на дорозї желїзничий трост, тут знова такий трост, там иньший, а кождий з них висисає великаньські зиски, хоть фармер продає свої продукти за безцїн а мешканець міст знова платить за них височезні цїни. І тому фармерови не оплатить ся управляти більше, як лиш хиба тілько, кілько він сам для себе потребує.

Возьмім сам стейт Ню-Йорк. В Sullivan County, не цїлих 100 миль від міста Ню Йорку платить трост фармерови за кварту молока 1½ цента, за яку в Ню-Йорку містї сей трост бере 8 до 10 центів. Не цїлих 100 миль від Ню Йорку по фармах облїтають з дерев і гниють тисячі бушлїв яблок і грушок, на полудни бананами годують безроги. Трост за се платить на місци сьмішно маленьку цїну, хоч по містах бере за сей сам артикул баєчно високо. Фармер сам на власну руку желїзницею своїх продуктів післати не може, позаяк тут стоїть в дорозї желїзничий трост, і усякому, не тростови, за перевіз числить таку великанську суму, що післаний продукт не тростом випав би хиба в продажи в двоє дорожший.

Хтож отже ховає в карман сей величезний профіт? Фармер нї, консумент нї — а тільки і виключно трост, то є такі пани, як і висще згаданий Hill.

А хто за сим аґітує, щоб мясних і збіжевих спекулянтів викинути з біржі, щоб не дозволила держава спекулювати на хлїбі, щоб держава установила цїну за перевіз желїзницею, то того сейчас називають анархістом. І не скорше наступить зміна на лїпше, то є що фармер дістане лїпшу заплату за продукти, а консумент буде платив нисші цїни за сї продукти, аж знищить ся трости та зробить ся конець монополям одиниць.

Чоловік-тигр.

Цїкавий випадок став ся в анґлїйських посїлостях в Індії. Поручник Франц Тайн-Гор, третїй син баронета, був сьвітлим молодим чоловіком. Вскорі після свойого приїзду в Індію залюбив ся він в одній Індусцї з висшої касти і з сьої пори його житє сталось загадкою. Одного вечера, в місяцї лютім, вернув ся він до обозу крайно розстроєний, дріжучий і заїкуючись, оказував по собі признаки великого перестраху. Він шибав собою по кутах і твердив, що брамін приказав йому сейчас вертати до Анґлїї, а наколи він сьому приказови не повинуєть ся, то грозив перемінити його в тигра...

В кілька днїв опісля поручник нагло пропав і мимо совістних глядань в околицях, Джепура, де стояв полк, слух про нього загинув. В тім часї рознеслась чутка о появі великанського тигра, який на жителїв місцевости наводив великий страх. Всї твердили, що сей тигр не кидаєсь на людий, часто стає на задні лапи, коли побачить другого тигра то втїкає, — словом, нема у нього прикмет звичайного тигра. Коли історія про сього тигра донеслась до Джупура, офіцири устроїли облаву, убили декілька тигрів, але „чоловіка-тигра“ не бачили. В серпнї Михайло Аустей і м-р Альфред Льойд завважали на порозї старинної сьвятинї великанського тиґра. Тигр був недалечко коний і вже хотїв було припіднятись, коли майор Аустей два рази вистрілив до нього з револьвера Тигр випрямив ся у весь ріст — а стоячи на задних лапах, жалібно кликнув: — Аустей, ради Бога! Аустей!

І перевернув ся на ознак на запорошені ступнї.

Майор вискочив з повозки, підбіг до нерухомого тиґра і побачив під ним калюжу крови. Догадавшись, він зхопив ловецький ніж, розрізав шкіру і найшов під нею відразу вбитого поручника Тайн-Гора.

Туземцї клянуть ся, що брамін загіпнотизував поручника в тій цїли, щоби його вилїчити від нерозсудного страждання.

SWOBODA
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
Published every Thursday at
184 Hudson., New York, N. Y.
Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.
Established 1893.
REV. P. PONIATYSHYN,
Superintendent
411 Washington Ave.,
ELIZABETH, N. J.
ANTH. CURKOWSKYJ,
editor
184 Hudson Str.,
NEW YORK, N. Y.
K. KIRCZOW,
manager,
184 Hudson Str.,
NEW YORK, N. Y.
Terms: Two dollars a year.
Advertising rates furnished on application.
Entered as second-class matter December 21, 1906, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода"
часопись для руского народа в Америцї і орган „Р. Н. Союза", виходить що тиждня в четвер і коштує:
в Америцї на 12 місяців $2.00
до стар. краю на 12 місяців $2.00
в Америцї на 6 місяців $1.00

Оплачувати газету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (мони ордер). Money order то є картоньку, котру дістанете від почтаря або агента на експресовім офісї, пішліть нам бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес:
„SVOBODA"
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Звіт

з першого всенародного віча просьвітного в Філадельфії, Па. на дни 15-го вересня 1909.

(Дальше.)

По загагоджено вступних формальностий і провіреню повновластий уділив Пр-ий Владика голосу першому референтови д. Евг. Гвоздикови, який відчитав реферат на тему: „Значінє просьвіти в житю народнім взагалі а у нас з окрема тай далекосягла діяльність народ. шкіл".*)

Як другий рефер. забрав слово д. Йос. Стеткевич та тему: „Як і чим боронити би нам свого рідного на тій чужині." Референт виходячи з погляду, що церков і школа — се двоє очей в голові уважає сї два чинники як один спільний виховавчий товчок, як одну спільну інституцію, що старає ся про моральне добро, про духовий добробут усего народа. Наша церков, а радше наш руський обряд є звязаний тісно з нашою народностію і тому сама школа, хотьби і як взірцево ведена, не ухилить грозячої небезпеки. „Який-же обовязок церкви — питає дальше референт — супроти молодого поколїня?"

В відповідь розкриває перед очима сумні картини, які вигнали наш люд за море, вигнали на далекій чужині глядїти кращої долї. І прийшли ми у культурний край де свобода і воля. І сей свобідний, культурний устрій Америки, як з одного боку показав ся нам прихильний, так знова з другого вбійчий: загрозила нам національна смерть через винародовленє. І наші поселенцї в короткий час поперехрещували ся в всяких „Джанів, Гаррих, Станів, Джорджів, Джеків" і т. д. і т. д. Се стало ся з старшими. А що-ж доперва говорити про тих членів нашої суспільности, що прийшли вже тут на сьвіт? Тут образ будучнини ще чорнїйший, ще менче відрадний.

А однак ми ще якось живемо. Помимо того, що чужа американська культура бє нас неначе тяжко довбнею, ми все ще почуваємо себе Русинами, не пішли ще зовсім вислугувати ся чужим богам. Якаж причина сеї відрадної прояви? „Відповідь легка і вона сидить кождому — як то кажуть — на язицї. На сю відповідь складають ся отсї три слова: **наш руский обряд!**" Тут не може бути двох думок. Ми за цїлий час свого побуту в Америцї не придбали собі нїчого, крім наших церквей, розкинених по цїлій країнї. А се є доказ, що нарід церкву і обряд високо цїнить. „Не будь у нас свого обряду, то нема для нас нїякої будучности!"

Який отже є обовязок церкви, а взглядно її служителїв супроти молодого поколїня? Вони мусять взяти долю америк. Русин в свої руки, а „коли наше духовеньство сповнить свій обовязок, нам нема чого жахати ся будучности; ми можемо бути спокійні о свої дїти."

Опираючи ся на попередних виводах уважає прелєгент за найважнїйший предмет науки в наших школах релїгію. Сей обовязок вкладати на плечі учителя однак не годить ся. Се поле дїланя для сьвященика. Його обовязком є научити дїти в школї найпотрібнїйші молитви, найважнїйші правди і заповіди кат. церкви, історію біблїйну, історію церковну і лїтургіку. Особливу вагу кладе референт на сї два послїдні предмети. Душпастирі обовязані суть найменче дві години на тиждень посьвятити науцї дїтий.

Дальше щоб заохотити молодїж до більшої ревности в релїгійних практиках повинен сьвященик заложити дїточе братство церковне під покровом якогось сьвятого, і „хто зна, — говорить д. Стетк. — чи прикладна побожність молодого поколїня не навернула-би на добру дорогу неодного з тих парохіянів, що то в недїлї і сьвята, місто до церкви спішать до корчми, або такі дома зневажають день сьвятий!?..."

Тільки про релїгію. Переходячи на саму школу і на обовязки кождого учителя, прелєгент визначує їм такий круг дїланя:

„В наших школах під теперішну пору повинно викладати ся слїдуючі предмети: 1) Читанє і писанє 2) Оповіданє прочитаного і стихи виголошувані на память 3) Письменні вправи 4) Історія і географія рідного краю 5) Свобідні розговори на ріжні теми і наука поглядова 6) Сьпів і музика 7) Гїмнастика."

Кромі сего так для розривки дїтий як і для розширеня і утреваленя їхніх відомостий та приноровленя їх до практичного житя повинні служити: домашня лектура, вечерки, концерти, театральні вистави і шкільні описи, дїточі забави і рухові гри та научні прогулки.

Дальше референт детайлїчно обговорює всї вичислені шкільні предмети і научні середники мотивуючи або даючи свої вказівки.

І так читанє інакше практикує ся з дїтьми початкуючими а інакше з такими, що покінчили вже науку букваря. Однак в кождім случаю треба тямити, що дїти мусять розуміти що читає. Писаня дуже добре вчать по тутешних публичних школах, отже наш учитель потрібує навчина мусить розуміти що читає. ка знаків, яких нема в англійській азбуцї.

Учитель мусить довести до того, щоб дитина уміла своїми словами переповісти прочитаний уступ та щоб висновала з нього моральну науку.

Письменні вправи нїколи не повинні обмежувати ся тільки на самім переписуваню з книжки, бо з того нема нїякого хісна. Треба давати диктати, відтак самостійні відповіди на поставлені питаня, а наконець самостійні листи і описи.

Дуже важною річию є історія і географія рідного краю. „Якже дитина може любити і почитати свій нарід — питає слушно референт — коли вона його не знає!... І який-же Русин може бути з такої несьвідомої дитини?..." Коли наші дїти будуть знати нашу славну бувальщину, коли знати-муть чим для нас Київ, Львів, Перемишль, Новгород, Днїпро, Днїстер, Сян, Бог, Дон, Карпати, степи України, то тоді горді станьть своєю національностию, не йтимуть нїколи кланяти ся чужим телцям.

Час від часу учитель повинен задавати дїтям найріжнороднїйші питаня і домагати ся від них ясних і свобідних відповідий. Такі розговори дїтвора уважає за рід якогось відпочинку від науки, а вони розбуджують в дїтях благородне співсуперництво, підносять духа і розвивають їхнї умові спосібности.

Дальше кличе прелєгент: „Заохайте дїтий хори, оркестри і банди, учіть своїх дїтий чаруючих звуків української мельодії, навчіть нашу молодїж хвалити Бога звучною піснею, навчіть її шукати розради і веселости в рідній мельодії!..." Бо ся наша пісня „має сьвітову славу, бо ми на ній виросли й виховали ся, бо ся голубила нас наша мати, бо ту пісню сьпівала нам наша ненька над нашою колискою!"

А знова: „як трава без сонця, цьвіточка без роси, так нидїє дитина без належного руху." „Який такий рух, хочби лишень найпростїйша гїмнастична вправа відсьвіжує дитячі уми, витворює проворність, моторність, второпність, рішучість, притомність, зручність, сьмілївість, хоробрість." Тому і гїмнастика є також важним чинником у вихованю дїтий.

Згадавши про потребу якихсь відповідних а однообразних підручників шкільних підніс дальше референт вагу шкільних бібліотек та візвав до закладаня таких при школах.

Що до домашньої лектури дїтий, то завсїгди учитель повинен сам наперед прочитати, щоб знав, що дає дитині в руки. Дитина читаючи в дома, повинна на картцї виписувати незрозумілі слова, а в школї опісля буде обовязком учителя сї слова пояснити.

Не менш важну ролю у вихованє молодїжи відграють вечерниці, концерти, театральні вистави і описи. Се є — щоб так сказати — практична школа.

Дальше велику прислугу учителеви віддають дитячі забави і рухові гри та й дїтям осолоджують однаманїтність науки.

„Щоб нашу школу поставити на ноги — кінчає прелєгент — щоб наша суспільність мала з неї наглядні користи, до сього потрібно відповідних, розумних учителїв. Не конче зараз мусять бути учителї кваліфіковані. Між нашими американськими дяковчителями є одиниці з добрим педагогічним хистом і, хоч не мають в руках учительського патенту, зуміють нераз зробити більше добра ніж учитель кваліфікований. Правда, є по деяких наших парафіях і такі „учителї", котрі не вміють без блуду написати свого чесного „імени", але о тих я говорити не буду, бо шкода часу і атласу — як каже польська пословиця.

Кождий учитель повинен визначати ся ясним, непохитним характером і спокійною та розважною вдачею. Такі учителї, котрі вистоюють зі своїми „кумами" при барах і там роблять свою „політику", негідні учительського званя і не можуть дати підчиненій собі молодїжи нїякого доброго приміру. Такі учителї, котрі без слушної причини „друть коти" з своїми парохами і не лишають на душпастирі й одної сухої ниточки, не повинні мати місця по наших парафіях. Учителї мають просьвічати менших і більших, мають сїяти на народній ниві чільне, здорове зерно, а не кукіль або полову! Як учитель чуєть ся покривдженим на чести чи славі нехай боронить свого „гонїру" способом явним, культурним, а не способом скритим, підступним, простацьким. Часті роздори по наших громадах, се в великій мірі робота несовістних, злобних індивідуїв, які мають претенсію до інтелїґенції і називають себе **учителями**! Чи-ж за вину слюсаря треба доконче повісити коваля?! Як учитель не може погодити ся з сьвящеником, як йому на точцї його „гонїру" помішало ся в голові, то за се має терпїти цїла парафія, а посередно весь руський нарід?!

Геть з такими „учителями"! Геть з провокаторами, ворохобниками, бурителями і колтунами!!!

Учителї повинні бути сьвідомі своїх обовязків і свого достоїньства, а щоб тим обовязкам задосить учинити, треба їм згуртувати ся в одну громаду, в один **учительський союз**. Як кождий учитель буде робити своїм богом, як кождий учитиме дїтвору після своїх власних плянів, то з такої роботи не буде нїякого хісна для загальної справи. Треба конче злучити ся в один гурт і робити разом після якогось одного, спільно обдуманого пляну. Сеї справи відкладати не вільно.

Незалежно від товариства учительського треба заснувати постійний **шкільний союз**, до якого повинні належати всї наші парафіяльні школи. Нагляд над тим союзом і над поодинокими школами буде мати осібна **шкільна комісія**, вибрана зпоміж учасників нинїшного збору. Крім того належить обговорити докладно справу **висшої школи** чи бурси і справу основаня відповідних **фондів** на заспокоєнє всїх шкільних потреб.

На сьвящеників і учителїв треба вложити обовязок, щоб попри шкільну дїтвору не спускали з ока і дорослих членів нашої суспільности. Між молодими і старшими повинен бути один дух, одна спільна ідея. Всї повинні стреміти до однакової мети, а тою метою: **розбудженє народної самосьвідомости і власна культура!**"

Гучні оплески були висказом. що збори в повні годять ся з думками висказаними д. Ст., одобрюють їх та цїлковито з ними солідаризують ся.

(Продовженє слїдує.)

*) Реферат сей був печатаний в цїлости в 37-ім і 38-ім числї. тому [illegible] його пропускаємо. — Прим. ред.

Ню Йорські ювилейні торжества.

Триста лїт минуло, від коли Г. Гудсон на своїм мінїятурнім вітрильнім кораблі приплив до ріки, яка від нього дістала своє імя. Лишень триста лїт — крапля у морю часу. А однак сих триста лїт принесли людскости величезні зміни. В двох столїтях, що лежать між Гудсоном а Фултоном уступили середні віки ясним лучам поступу. Забобони і кріваний фанатизм упав, модерні відкритя і наука вирвинали шлях сему сьвітови, який днесь бачимо. Але доперва століте Фултона дало нам се, що днесь міста у ночи потапають в мори сьвітла, що музеї, книжки стали всякому доступні, що наука сьвяткує повну свою побіду.

Сьвіт поступає, що нї хвилина зміняє ся, однак нїколи не забуває тих, що на його шляху поступу були йому дорогосказами. Імена таких живуть вічно, а память їх в ряди-годи сьвяткує ся урочисто.

І таким сьвятом посьвяченим памяти двох великих мужів Гудсона і Фултона були урочистости в Ню Йорку, почавши від 25-го м. м. до 9-го с. м., урочистости не лиш тутешні, але мож сказати усего цивілізованого сьвіта.

Урочистости почала велика парада фльоти в суботу, 25-го вересня. Зроблено дві копії, а іменно крапля в краплю копію вітрильного корабля Гудсона „Halve Maen", і копію першого парохода Фултона „Clermont", які і стали осередком усїх торжеств. Перший день почав ся обходом о пів до 11-ої з раня. Цїла фльота яхтів, кораблїв, човнів і т. д. в числї звиж 400 супроважали оба кораблї горі рікою Гудсоном, а на якій стояли на котвиці панцирники і воєнні кораблї американські та иньших народностий. Кождий воєнний корабель в хвили переїзду сих двох „ювилятів" по при нього витав їх 21 гарматними вистрілами, так що з тої нагоди віддано 1197 гарматнїх стрілів. Цїла армада плила до 110 улиці а вечером о пів до осьмої опять плила тою самою дорогою в дїл міста. Вечером оба береги ріки, всї кораблї і т. д. були казочно осьвітлені, а з десятків поромів спалено величаві фаєрверки. На віядукті коло 153 улиці уставлено рефлєктори о силї 2.000.000 сьвічок, які осьвічували ріку в гору і діл на милї далеко.

Оба береги ріки, дахи, вікна бальконі, усе кишїло від людських голов. Здасть ся, що і голці нїкуди було впасти: всюди, де лиш оком кинеш неначе безмежне море колося, — людські голови, з поміж яких то тут, то там, наче вежа вистрілює модерний жіночий капелюх. Такого здвигу народа не бачив ще Ню Йорк, а треба додати що число самих приїзжих гостий подають на більше як мілїон. А усе те кричить, вищить галасує, сирени пароходів ревуть, гудять гармати, гудять дзвони, а з гори сонце сипле золотом, сьміє ся — от і образ першого дня сьвята.

Слїдуюча недїля була днем спочинку і посьвячена церковним торжествам. Все таки, особливо в пополудневих годинах бачило ся, що се не звичайна недїля, але щось більше, незвичайнїйше.

І коли в недїлю небо було похмуре, то в понедїлок розлило ся слотливим, холодним осїнним дощем. В сей день в Spuyten Duyvil, в місци де перед 300 лїтами Гудсон перший раз вийсь на сушу, заложено угольний камінь під величавий памятник. По відповідній промові ґовернера ст. Ню Йорк малї дївчата подали йому срібний молоток і ним він виконив церемонію. В сю хвилину прапор на „Halve Maen" знизив ся а з довгого ряду воєнних велитнів загреміли могутні стріли. В недовзї стане і памятник. Зі сто стіп високого ґранїтного стовпа буде глядїти спіжева статуя сьмілого Голяндця, що відкрив для людскости сї нові країни.

Второк, 28-го м. м. був посьвячений історії міста Ню Йорк.

Історична парада показала, що наступники будують дальше на тих підвалинах, які їм вказали сї, яких память сьвятковано, показала розвиток краю, а в особенности міста Ню Йорку, його праісторію, працю, яку тут довершено, борби, які тут виборото, побіди крізь які стремлено до цїли. Парада почалась по полудни, але вже коло 10-ої з раня, боки улиць, кудою мала переходити, вікна каменниць, дахи, дерева, стовпи і т. д. і т. д. виповнили ся збитою масою людий. Число видців подають на 600.000. Наконець появило ся чоло походу: пів тузина замітачів вулиць, привитаних вибухами гемеричної веселости. А потім прийшли наші шляхотні, а властиво найшляхотнїйші: кінна полїція. За ними пїші полїціянти, опісля голова міста, заступники, ювилейна комісія, матадори — витані де оплесками, де знова дотепами, нераз навіть і дуже їдкими.

А опісля прийшли вози — вежі. Траґедія почала історію міста Ню-Йорк, траґедія червоношкірця. Ми бачили великих синів бога Гіавати, які ще перед приходом Гудсона серед розкішних лїсів і лугів вели безжурне життя, полюючи. Аж прибули „блїді твари." І видерли їм край, самих то підступом, то силою запрягли у ярмо неволї, вимордували, винищили. І днесь, де колись стояли їх вігвами, стріляють під небо „драпачі хмар" а з коминів клублять ся густі дими.

Кровію писана перша сторінка історії Ню Йорку.

По нїй ми побачили голяндську епоху, епоху мира, спокійного розвитку, а представлену в поході возами з"ображаючими будову корабля, фарму і т. п.

А потім прийшли часи англїйського пановання. З початку розцьвітаюча періода, мирна, спокійна, а потім бунтівнича, революційна, скидаюча ярмо. Се народини Злучених Держав. Ся епоха історії була представлена численними возами, деякими навіть чудово виконаними, як почтовий віз, сцена в суді і т. п.

Найлїпше однак випали ґрупи і вози, які представляли теперішну епоху. Ми бачили тут пароxід Фультона пливучий гордо по паперових филях, першу феру, санки на Бродвею і т. д. Дальше човно тягнене кіньми на каналї Ірі. А на кінци побіч прастарої сикавки машерували ветерани сторожі огненої. Сиві, старенькі дїдусї. І де вони переходили, там піднїмав ся гураґан оплесків, в надгороду, що вони у службі ближнього нераз і не два наражали своє житє.

(Докінченє слїдує).

Касове Справозданє

управи фонду ім. Мир Січинського в Пітсбурґу, Па., за час від 23 мая до 15 вересня 1909 р.

(Дальше.)

Б. Поіменний спис.

23|5 Збірка о. Кульчицкого і Ів. Баґана в часі віча:

Мих Ніжанкевич 1 дол., І. Федронко 1 дол., Фед. Шумило 1 д., Мих Дуців 25 цнт., Ів. Лучечко 25 цт., Петро Ядчишин 1 дол., Лазор Череп 50 цт.. Ів. Шак 25 цт., Ант. Лазенґа 1 д., Ів. Тимочко 1 дол., Йос. Стасишин 1 дол., Ан. Скрабут 50 цт., Теод. Скірняк 50 цт., Йос. Дикий 50 цт., Юрко Шумовський 50 цт., Панько Ананєвич 50 цнт., Ів. Варшавський 50 цт.. Федь Сичар 50 цнт., Мих. Ананєвич 50 цт., Ів. Неозєльський 50 цт., Вас. Гриневич 25 цт., Кост. Цепко 25 цт., Мих. Ядчишин 1 д., Ан. Пиріг 1 дол., Анд. Гальчак 1 д., Мих. Босан 50 ц., Стеф. Козловський 50 ц., Федь Мачита 50 ц., Гриць Лаврик 50 ц.. Іван Лаврик 55 ц.. Гнат Сиванич 1 д., Сим. Вочинич 50 ц.. Петро Трач 25 ц., Стах Процьків 1 д., Мит. Федюк 1 д., Дан. Кремінь 25 ц., Мих. Федоришин 25 ц., Прок. Кортко 25 ц., Мих. Данилюк 25 ц., Ів. Батула 25 ц., Вас. Кардаш 25 ц., Макс. Воргач 50 ц., Петро Лепак 50 ц., Ів. Гаврилюк 50 ц., Пет. Гервінський 25 ц., Евст. Гамерда 50 ц.. Мих. Малиняк 50 ц., П. Кузьмиха 1 д., Вас. Кузьмиха 1 д., Пр. Демчук 50 ц., Мит. Синьотка 50 ц., Юр. Степаньчак 50 ц., Ник. Олиняк 25 ц., Вас. Кошеляк 30 ц., Ів. Гринда 50 ц., Ник. Кроловйон 50 ц., Мит. Ґурньовський 50 ц., Стеф. Забавяк 50 ц., Вас. Волошин 1 дол., Вас. Калиновський 50 ц., Стеф. Галенда 50 ц., Ілія Лобур 1 д., Мат. Ґавронський 50 ц., Гр. Сидор 50 ц., Гр. Пук 1 д., Пав. Каршнєвич 1 д., Вас. Чвак 50 ц., Мих. Терлєцкий 50 ц., Пет. Вархоляк 25 ц., Ник. Каршин 50 ц., Ант. Карбінек 1 д. Ант. Марко 1 д., Ів. Михайлишин 1 д., Пав. Войтович 1 д., А. Стечевич 50 ц., Ів. Луговяк 50 ц., Пет. Патиляк 50 ц., Мих. Качмар 50 ц., Ів. Бунґа 1 д., Теод. Щерба 50 ц., Ів. Салей 25 ц., В. Ризуняк 25 ц., Ів. Дашинич 25 ц., Гр. Штокайло 50 ц., Вас. Янів 10 ц., Ів. Радович 15 ц., Вас. Варшавський 25 ц., Ів. Сеньотка 50 ц., Теод. Вовчко 50 ц., Ілько Васькович 50 ц., Теод. Ридош 50 ц., Мих. Кутула 25 ц., Мих. Пазиляк 50 ц., Мих. Скритець 50 ц., Стеф. Войцех 50 ц., Теод. Хрущ 50 ц., Гр. Стецко 1 д., П. Шпікула 50 ц., Мих. Крокіс 50 ц., Стеф. Терлєцкий 25 ц., Гр. Максим 25 ц., Андр. Зиньо 1 д., Евст. Хировський 1 д., Ант. Маховський 50 ц., Пет. Бекіш 50 ц., Маланка Тимків 25 ц., Ів. Цмайло 50 ц., Павло Слободзян 50 ц., Настя Бек 25 ц., Гр. Пелех 1 д., Гр. Коцюба 50 ц., Гр. Стасишин 1 д., Анна Стасишин 50 ц., Стеф. Биліцкий 25 ц., Вас. Шпук 50 ц., Ів. Калабай 50 ц., Мих. Стебніцкий 25 ц., Стеф. Зарічняк 10 ц., Дмитро Смерецкий 25 ц., Фр. Кавалкевич 25 ц.. Вас. Сипр 25 ц., Йос. Сушереба 50 ц., Ант. Суляк 25 ц., Стеф. Баґрій 25 ц., Мих. Попіль 1 д., Ол. Ортинський 25 ц., Ст. Глуховський 25 ц., Йос. Старема 50 ц., Ів. Мазур 50 ц., Микита Петрів 50 ц., Анд. Латица 50 ц., Ев. Гвоздик 1 д., Ів. Баґан 1 д., Ів. Федан 2 д., Сильв. Маркевич 2 д., Ів. Димитер 25 ц., Ів. Ґалай 1 д., разом 78.20

Збірка о. Балоґа і Тео. Ґута в часї віча:

Пав. Пришляк 1 д., Як. Цимбала 50 ц., Ів. Фрис 1 д., Ст. Якимець 25 ц., Ант. Дашпнич 50 ц., Тео. Дашинич 1 д., Пав. Ґрошко 1 д., Ів. Бандрівський 1 д., Ів. Вархоляк 1 д., Евст. Бережницкий 1 д., Андр. Дзюбак 50 ц., Ол. Витязь 50 ц., Ів. Сас 50 ц., Мар. Василик 10 ц., Ст. Пушик 50 ц., Мих. Кава 50 ц., Сим. Климович 50 ц., Ник. Тома 1 д., Ів. Данько 25 ц., Ник. Хомякевич 50 ц., Фр. ц., Йосиф Данько 25 ц., Фил. Бакивай 25 ц., Мих. Петрушка 10 біцкий 10 ц., Лука Дасів 1 д., Д. Кіра 35 ц., Мит. Глиста 50 ц., С. Гайдук 50 ц., Мих. Деман 50 ц., Ник. Рудавський 50 ц., Ник. Пута 50 ц., Пав. Мілєр 25 ц., Петро Феш 50 ц., Дан. Петрик 50 ц., Мар. Вацлавска 50 ц., Андр. Карвовський 25 ц., Мар. Ванацка 25 ц., Анна Павлик 25 ц., Ів. Піхота 25 ц., Тома Волошин 50 ц., Й. Рейда 50 ц., Тимко Хорощак 25 ц., Марія Калакунь 50 ц., Анна Ящишин 50 ц., Анна Іванко 50 ц., Марія Ганяк 50 ц., Кат. Кива 50 ц., Кароль Музика 1 д., Кат. Гумеша 50 ц., Евфр. Купеляк 1 д., Вас. Сидор 25 ц., Ник. Спуґа 1 д., Ант. Кіцак 1 д., Ник. Путаш 1 д., Сим. Когут 50 ц., Афт. Когут 1 д., Ів. Свірщко 50 ц., Ів. Года 25 ц., Федор Роман 25 ц., Ів. Батіг 75 ц., Дмит. Бабяк 25 ц., М. Гардий 1 д., Андр. Романчак 50 ц., Ів. Годик 1 д., Тео. Вовчко 50 ц., Григ. Вачинич 50 ц., Мих. Ґурньовський 50 ц., Мат. Крайняк 50 ц., Андр. Діхтяр 50 ц., М. Ґаздайка 50 ц., Теод. Ґаздайка 1 д., Ів. Ядчишин 50 ц., Тео. Кіньо 1 д., Юр. Гусак 50 ц., Андр. Баранєцкий 50 ц., Марія Котула 25 ц., Вікторія Климковска 25 ц., А. Данило 25 ц., Нестор Яцишин 50 ц., Конст. Сиротняк 1 д., Йос. Борсук 50 ц., Ник. Пиріг 1 д., Митро Фачинський 50 ц., Стеф. Вараниця 50 ц., Мих. Ялочко 50 ц., Марія Заґурска 50 ц., Андр Гусак 1 д., Тео. Филипів 1 д, Ілько Кос 25 ц., Пет. Пастирчак 25 ц., Ник. Ляма 50 ц., Мих. Маруняк 50 ц., Вас. Прокопик 50 ц., Митро Петровский 50 ц., Вас. Іляш 50 ц., Киприян Воргач 25 ц., Павло Варчак 50 ц., Макс. Дурняк 1 д., Петро Сова 1 д., Томко Білявский 50 ц., Мацько Гамівка 25 ц., Мих. Гаровский 25 ц., Лука Мисько 25 ц., Митро Кріль 25 ц., Гр. Павук 1 д., Мит. Костюк 1 д., Мих. Митрик 50 ц., Павло Федорко 1 д., Гр. Димида 25 ц., Вас. Поливка 25 ц., Мих. Литичак 25 ц., Павло Корса 25 ц., Анна Літач 25 ц., Гр. Филип 25 ц., Тео. Дзябяк 50 ц., Ник. Баранєцкий 50 ц., Сим. Пелех 10 ц., Мих. Содомар 50 ц., Ів. Гриник 25 ц., Петро Гатівник 50 ц., Гр. Цєплий 50 ц., Мих. Деревеньский 20 ц., Йос. Чепір 25 ц., Ілько Курило 25 ц., Анд. Вовчко 25 ц., Ант. Олївер 25 ц., Ник. Кудлик 25 ц., Ник. Федьо 50 ц., П. Войтович 25 ц., Луць Браток 50 ц., Гриць Браток 50 ц., Мих. Станьчак 50 ц., Юр. Ваґніщак 25 ц., Ів. Милий 25 ц., Ник. Німець 50 ц., Анна Василик 25 ц., Параня Німець 25 ц., Гр. Паславский 1 д., Андр. Роман 25 ц., Ів. Мильнович 50 ц., Палаґія Мила 10 ц., Тео. Противяк 2 д., Ева Пришляк 50 ц., Марія Крайняк 50 ц., Текля Глива 50 ц.. Вас. Кічурчак 1 д., Семко Двуліт 50 ц., Д. Леньо 50 ц., Олена Байко 50 ц., Марта Степаник 50 ц., Ник. Ладик 50 ц., Роман Вербовий 25 ц., Ів. Ґузик 50 ц., Тео. Кришталький 50 ц., Вас. Кочкодан 50 ц., Теодор Ґут 5 д., Разом $86.55

23|5 Збірка о. Даниловича в часї віча $30.00.

(Продовженє слїдує.)

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

Жовтень.

7	Ч	Теклї перв.
8	П	Евфрозини, Паф.
9	С	† Іоана Богосл.
10	Н	19. Калистр. м.
11	П	Харитона
12	В	Киріяка, Теоф.
13	С	Григорія

¶ Стейт Ню Джерзі в наслїдок рішеня ґенерального прокуратора в Трентон одержав нове сьвято, іменно день 12-го жовтня має бути посьвячений памяти Колюмба. Отже в сей день в цїлім стейтї будуть всї школи і бизнеси позачиняні, а в многих містах будуть уладжені урочисті обходи.

¶ Як доносять з Calgary, Alta., Канада від пару днів шалїє там страшний пожар прерий. 4-го с. м. жертвою його впав шведський поселенець, Яґерсон, який бачучи, що море огню звертає ся в напрямі міста Sutton, хотів мешканців остеречи. В наслїдок горяча впав мертвий, а його своячку з трудом уратовано. Матеріяльні до тепер вирядженї шкоди обчисляють на 2.000,000 дол., які тим болючійше дотикають мешканців, що вони допера дуже недавно в сих околицях поселили ся.

¶ Пімста Араба. Проти султана Мороко збунтували ся деякі племена та обравши собі вождом його свояка, Ель Роґі, рушили на нього війною. Прийшло до битви, султан однак побідив а вожда повстанців взяв в неволю, та страшно на нїм пімстив ся. Іменно, як пишуть французькі часописи, в присутности султана кинено його в клїтку з голодними львами, які нещасного страшно покалїчили. Опісля відогнано львів, жертву витягнено желїзними гаками з клїтки, облито олїєм і живцем спалено.

¶ Як 3-го с. м. оголошена статистика виказує, перевезли Ню-Йорські кари, елевейтри і собвеї протягом ювилейного тижня 12.964.-716 людий, а дочисливши ще тих пасажерів, що переїхали в суботу, то є 2-го с. м. то се число заокруглить ся на суму 15 міліонів. 40 людий є занятих день і ніч, які числять і сортують зібрані гроші.

¶ Північно Нїмецький Льойд (лінія корабельна Ню-Йорк-Бремен) після оголошеного виказу за послїдних шість місяців заробив на перевозї пасажирів 2.175.000 дол.

¶ Franklin Furnace, N. J. Дня 18-го вересня убило в майнах одного Словака, Івана Маєрщака, що походив з Недеці, Спіскої столиці, молодця 22 лїтного. У той день, він рано о 7-ій годинї стояв коло майни і жартував, а о 11-ій годинї перед полуднем був уже мертвий. Не належав до нїякої орґанізації, бо говорив завсїгди, що єсть єще молодий та що має час на вступленє до орґанїзації. А смерть не перебирає чи старий чи молодий, але всїх забирає. Тому, Братя Русини, най сей померший Словак буде Вам приміром. Запишіть ся до Р. Н. Союза, а не відкладайте, бо, як сказано, смерть не перебирає.

¶ За руські зелїзничі білети розпочала борбу академічна молодіж в Галичинї. Борба полягає в тім, що подорожний не діставши на жаданє при касї руського білєту виписує се в книгу жалоб і всїдає до поїзду без білєту. Коли приходить зложити після плату, подорожний жадає виставленя посьвідки в руській мові; такої посьвідки йому не видають, він отже не хоче заплатити а на найблизшій стації викидають його силоміць з поїзду і списують протокол або ще арештують. Можуть бути при тім ще й инші комбінації, прим. коли такий подорожний, знаний вже власти зелїзничій, всїдає без білєта до поїзду, єго викидають з ваґона таки на тій самій стації, поїзд спізняє ся і т. д. Таких і їм подібних випадків було в останних днях кількадесять, а книги жалоб на стаціях східної Галичини заповнюють ся руськими жалобами на брак руських білєтів зелїзничих. Борба се нерівна, бо проти одного упертого подорожного на візванє урядника зелїзничого стає цїла ватага пакерів і брутально витягають його з ваґона, а при тім як дикуни не жалують штурханців і кулаків. З польської преси одинокий львівський Przegląd нотуючи такі випадки, зазначує, що Русинам належать ся руські білєти на зелїзницях.

¶ Доля української комедії. Пєсу А. Володського „Сполоханий заяць" російська драматична цензура заборонила виставляти на сценї. Тодї автор переклав її дословно на російську мову, назвав пєсу „На бѣднаго Макара" — і дозвіл на виставу сеї комедії вийшов. Відібравши дозвіл, А. Володський знов післав сей твір до цензури з назвою „На бідного Макара", щоб дозволила його, як переклад російської пєси, вже дозволеної до вистави. Не зважаючи на се, цензура дозволу не дала.

¶ Наслїдки темноти народньої. В архангельській ґубернії, каже „Г. К.", хтось пустив серед простих селян чутку, що на зміну холєри прийде чума. Буде ходити по селах по ночи і заразить всїх, хто спати ме. Переляк охопив всї села. Селяни боялись лягати спати. Тільки наступав вечір — селяни зачиняли ворота, завішували вікна, замикали двері і почали молити ся. Серед селян найшли ся і хоробрі лицарі, які заявили, що як появить ся чума, они вийдуть з нею на бій. Був такий лицар і в селї Совзї. Раз під вечір в село прибігла з поля дівчинка з вісткою: чума йде... Хсробрий „лицар" виступив на зустріч чумі, яка йшла в образі старенької бабусї до села. „Лицар" для „хоробрости" випив горівки. — Ти що се? До нас? — запитав бабусї. Я батечку, в Онежський монастир... — Я тобі покажу монастир... І він ударив бабу буком, після чого она повалилась на землю. Юрба селян, що стояла з далека, побачивши, що „чума" впала, кинула ся допомагати своєму „лицареви", і почала ся страшна безглузда розправа. На щастє, на крик наспів управитель почти з сусїдного села, якому вдало ся уратувати нещасну прочанку.

¶ Краї без почти. Здавало би ся, що в наших часах не може бути бодай в Европі нїгде краю, де би не було почти. Та й нема; але суть такі краї, що не мають своєї власної, бо они за маленькі, так щоби могли удержувати уряди почтові. До таких належить н. пр. князївство Ліхтенштайн, що має 9650 жителїв. Тут удержує Австрія уряди почтові і телєґрафічні, котрих в сім краю є всего лиш пять. Тут уживають також лиш австрійські марки почтові, перекази, і т. п. почтові друки. — Князївство Монако, найменша самостійна держава, має у себе французьку почту, але марки почтові видає свої. Тут є лиш два уряди почтові, в Монако і Монте Карлю і оба належать до дирекції в Нїцца. — Република Сан Маріно, що має 11.002 жителїв, має італїянську почту, але так само як і Монако видає свої марки почтові з гербом републики. Там є три уряди почтові а дирекція їх єсть у Форлї в Італії. — Четвертою Европейською державою без власної почти єсть република Андора, що має 5231 жителїв а положена межи Іспанїєю а Францією. Там таки зовсім нема уряду почтового; єсть лиш сільський листонос. До листів висиланих до Іспанії уживали там іспанських марок а до Франції французьких. Наконець в невтральнім Морене межи границями Бельґії і Прус, виконують службу почтову обі сусїдні держави.

¶ Темнота. Дня 29. серпня с. р. в однім селї на Подїлю декілька дітвори взяли сїрники і пішли під клуню варити сливи. Скоїлась пожежа і огонь швидко перейшов на сусїдні будівлї; в одну мить геть згоріли хати і всї хазяйські будівлї, конї і весь новий хліб у трох господарів. В народї є таке повірє, що „одинокий ратунок", аби здержати огонь і перевести єго без шкоди через хату — треба голим бігати кругом хати з образом в руках. І сего разу знайшлись такі, що хотїли сим способом спекатись лиха. Один заможний господар оббіг тричі голий кругом своєї хати. Прибіг він з образом до хати свого сина, але тут, як чоловіка не було дома, вже невістка на очах усього народу, що біг на пожежу, встигла оббігати кругом хати. Недалеко — так само над дорогою, бігала кругом чужої хати „добра душа". Один осьвічений чоловік став її розпитувати:

— Се ви бігали голї з образом кругом хати?

— А щож, я.

— На що? Так у церкві чули?

— Нї, молодицї говорили.

— Голою? з іконою?

— Нї, я по пояс.

— І вам не соромно було? Ми до ікон, як до сьвятинї, одягаємо ся, а ви роздягаєтесь?!

— А щож як трівога. Треба. Кажуть що помагає.

(„Подолія").

— Куда йдуть ґрейцарі бідаків? На удержанє війська платить людність Европи 17 міліярдів корон річно. За сю величезну суму можна завести загальне обезпеченє на старість, побудувати школи, шпиталї і т. д., а всьо те марно видаєть ся на річи зайві і шкідливі. Крім гроший, населенє постачає людий до війська. Цїлі міліони молодих здорових робітників відриваєть ся від продуктивної працї, аби змарнувати де 2, де 4 роки на военну муштру. На случай війни европейські держави можуть поставити війська: Нїмеччина 4,176.000, Австрія 2,481.000, Франція 4,000.000, Італія 2,236.000, Росія 4,470.000, разом 19,018.000 вояків.

Хто хоче, щоби єго адрес змінити мусить подати нам, крім нового, також свій старий адрес.

На страйковий фонд в Микисракс, Па

Оголошено в числї 38: - - - - - -	307.03
Громадяне з Syracuse, N. Y., зложили 26-го м. м. на руки о. Т. Цара - - - -	18.24
Разом	$325.27

Scranton, Pa. Брат. Пр. Діви Марії подає членам своїм до відомости, що мітинґ відбуде ся дня 10 Жовтня 1909. по Службі Божій в гали церковній. Кождий член має явитись та безуслівно виказатись книжкою колекторською і вирівнати залеглости.

Довг кождому буде численний за місячні вкладки і на сїй підставі буде міг бути член довгуючий викреслений з братства.

Неявивший ся на мітинґу платить означену кару.

Гр. Мрикало пр.
Н. Кирилюк секр.

G141

СПРАВИ „СОЮЗА".

Покровитель і почетний член Р. Н. Союза.
Іх Преосьвященство Стефан Сотер Ортинський, перший руський епископ в Америці.
Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1908—1910.

Духовний управитель:
о. Михайло Балог, 712 Carson Str. S. S. Pittsburg, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Федор Гут Кульчицький, Pittsburg, Pa.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Глова, Shamokin, Pa.
Андр. Стефанович, Pittsburg, Pa.
Алексій Горбаль, Derby, Conn.
Михайло Чегін, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:
о. Д. Добротвор, 25 Chestnut St. Yonkers, N. Y.
Василь Гришко, Scranton, Pa.
Михайло Бабій, 816 N. Franklin St., Philadelphia. Pa.

Директор друкарні:
о. П. Понятишин, 411 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

Редактор:
Антін Цурковський 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Менаджер друкарні:
К. Кирчів, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Головний організатор:
Мих. Беля, 56 Hamilton Str., Holyoke Mass.

Головна Канцелярія Р. Н. Союза знаходить ся під числом 123 Sussex St., Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Руский Народний Союз" — Принимая членів до 45 літ житя.
Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:
В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1000.00.
В разі смерти члена кляси „Б" половину посмертного $500.00
Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" 400.00 дол.
Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" 200.00 дол.
Посмертне за дити від 15.00 до $300.00.
В разі утрати: а) обох очий, ніг або рук $1000.00,
б) одної руки, ноги або ока $200.00.
Єсли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.
Хто хоче вступити до Союза, мусить вписати ся також до братства, які належить до Союза.

ДЛЯ П. П. СЕКРЕТАРІВ Р. Н. СОЮЗА.

Повідомляю раз на все, що всі гроші належачі до каси Р. Н. Союза, посилає ся так: на money order-ах або чеках виписує ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так записаний money-order або чек не посилає ся до Голов. Касієра, але враз з виказами до Голов. Секретаря. Головний Секрета описля відсилає їх до Голов. Касієра.

С. Ядловский,
Голов. Секретар.

Ч. 1064. КВИТ $500.00
на пятсот долярів, котрі опікун Jacob Blongrand отримав як сир. часть з посмертної запомоги по Юрію Рула з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Trenton, N. J. дня 18. сеп. 1909.
Jacob Blongrand.
Сьвідки:
Іван Радавский,
Мих. Сінчак.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 121.
Ю. Бачік предс.,
Андр. Кучкар секр.

Ч. 1056. КВИТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Яків Гойсан отримав як посмертну запомогу по жені Ефрозині з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Carnegie, Pa. 1909.
Яков Гойсан.
Сьвідки:
Онуфрей Копко.
Дмитро Здалишин.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число 136.
Іван Сус предс.,
Павло Бурин секр.

Рух
в відділах Р. Н. Союза.

NORTHAMPTON, PA. бр. Усп. Пресьв. Богор. від 33 Р. Н. Союза буде принимати нових членів без вступного від 16 до 25 літ, а від 25 до 40 за половину вступного через два місяці то є вересень і жовтень. Рівнож взиває ся всіх членів, щоби вирівнали свої місячні вкладки. Невиплативший своїх вкладок не буде мав голосу на річнім мітинґу.
Теод. Федько пр.,
Мих. Чепеляк кас.,
Тарас Кокоцкий скр.

JEANNETTE, PA. бр. св. Димитрія від. 207 подає до відомости, що буде принимати членів без вступного через два місяці: вересень і жовтень. Мітинґи відбувають ся кождої другої неділї по першім.
Мих. Клим пр.,
Михаїл Шандрович секр.

PORT BUCKLEY, PA. бр. св. Ів. Хрест. подає до відомости, що нових членів в віці від 16 до 25 літ без вступного, а від 26 до 40 літ за половину вступного протягом двох місяців: жовтень і листопад. Тому кождий Русин повинен скористати з нагоди і прибути на мітинґ, який відбуде ся 17-го жовтня с. р.
Ст. Запоточний секр.

SPANGLER, PA. Бр. Благовіщеня Пр. Бог., від. 120 подає до відомости всім своїм членам що мають ся всі явити на слідуючім мітинґу, дня 17. октобра, бо є важна справа. Рівнож мусить кождий член виплатити всі довги. Котрий член не явить ся заплатить 50 цнт. кари а урядник 1 дол.
Михаїл Белей скр.

OIL CITY, PA. бр. Усп. Пр. Бог. від. 139. подає до відома, що дня 10-го жовтня с. р. припадає квартальний мітинґ. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник 1 дол. кари.
Й. Романчак пр.,
Н. Фрис скр.

NEW FLORENCE, PA. бр. св. Вас. від. 113 подає до загального відома, що дня 18-го листопада с. р. відбуде ся річний мітинґ. Вибір нового уряду і справоздане касове. Явити ся мають всі члени безуслвно. Неявивший ся член заплатить 1 д., а урядник 1.50 карн.
В. Хохла пр.,
А. Ґеферт скр.

N. S. PITTSBURG, PA. подаю до відомости усім членам бр. „Лицарів Св. Георгія" від. 250 Р. Н. Союза що Секретар згадданого відділу по місячній слабости вийшов зі шпиталю дня 14. вересня і зараз обняв свій уряд наново. Особливо важним се є для тих членів, котрі були з'органiзовані 10 і 23 мая. Они мають право до запомоги в разі слабости від першого вересня, для того упоминає ся усіх тих членів щоби тримали ся стисло Статута Р. Н. Союза сторона 81 параграф 323. Хтоби якусь річ мав до Братства, най донесе листовно на адресу як слідує:
Dmytro Maciejowski Box 159, Leetsdale, Pa.

WILKES BARRE, PA. брат. св. о. Ник. від. 99 повідомляє всіх членів, що 10-го жовтня має ся явити ся на посьвящене польського цвинтаря; котрий член не явить ся підлягає карі після статутів. Кождий член мусить прибути на галю Geringer, N. Main str., о год. 12 в полудне.
М. Ковалишин секр.

NEW YORK, N. Y. Тов. „Тисьменица", від. 144 подає до відома своїм членам, що місячний мітинґ відбуде ся в суботу, дня 9-го с. м. в гали під ч. 169 E. 4-th str., Взиває ся всіх членів, щоб безуслвно явили ся.
Ів. Коцкий секр.

CLEVELAND, O. сестр. св. Ольги, від. 173 взиває, щоби всі сестри явили ся на мітинґу дня 17-го октобра 1909. Справа уложеня Статутів.
Мих. Лазука секр.

CLEVELAND, O. Тов. „Зап. Січ" від. 251 подає до відома, що кождий член має явити ся на місячний мітинґ в кожду другу неділю по першім о шестій годині вечером. Місце, де відбувають мітинґи знане. Вправи ґімнастичні відбувають ся в третю пятницю в місяци. Неявивший ся член на місячний мітинґ або на вправи платить 25 цнт. кари.
Мих. Андросечко секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

як пошукованя знакомих, оголошеня балів, представлень, сходин і т. п. друкуємо в „Свободі" по ціні одного цента від слова за оден раз. Гроші треба присилати наперед.

КОНКУРС!
Дяко-учителя

потребує гр. кат. парохія Галицких Русинів в WilkesBarre, Pa. Убігаючі ся о тоту посаду, мають предложити:
1. Сьвідоцтво іспиту дяківського.
2. Сьвідоцтво знаня нотного сьпіву.
3. Сьвідоцтво від уряду церковного, що мають практику учительську.
Платня після умови і доходи. Зголошеня без повисших сьвідоцтв остануть без відповіди.
Адресувати: Rev. E. Kuziw, Box 129, Coal Ridge, Pa 36-39

ВІД ДИРЕКЦІЇ „РИЗНИЦІ" В SHENANDOAH, PA.

В Шенандоа, Па. заложено при церкві св. Михаїла велику торговлю церковними річами під назвою
„РИЗНИЦЯ".
„Ризниця" містить ся в старій церкві на W. Centre St., а побіч готових річей, як фелонів, евангелій, стихарів, чаш і т. д. буде також робити на замовлене; також ріжнородне сьвітло церковне на складі.
Просимо в кождім случаю удавати ся до „Ризниці" в Shenandoah, Pa. Цінники вишлемо до всіх парохій в короткім часі.
Адреса:
„Ryznycia"
114 Chestnut Str.,
Shenandoah, Pa.
37—

Володимир Святко.

Загадка нутра землі.

(Конець).

Цікавий є погляд німецького ученого Райера на справу нутра землі. І він стоїть на тім становиску, що воно горяче аж до пересади. Але, каже він, мусимо узглядняти наслідки того великого тисненя поверхні землі, яка діляє на її нутро. Се тисненє величезне, тисненє 120 кільометрів грубої верстви тяжких скал!

В виду його, нутро землі є збите, так, що виглядає густійшим, як найбільше збита та тверда скала або метааль. Се не перешкоджує тій збитій масі укривати в собі багато тепла.

Такий стан нутра землі постарав ся згаданий учений представити і доказати на примірі.

Ото взяв він парафіни, з якої виробляють сьвічки та набив нею фляшку, яку заткав щільно корком. Опісля почав огрівати фляшочку. Огрівав її до кількасот степенів, а парафіна не стопила ся, хотяй повинна була стопити ся, бо звичайно до її стопленя потреба не більше як 50 степ. тепла.

Чомуж вона не стопила ся? — питає ся Райер і сейчас на се питанє дає відповідь. Стало ся се тому, що парафіна находить ся в фляшочці. Бо, щоби вона стопила ся, на се потрібувала вільного місця, щоби розширити ся. А коли вільного місця не мала, бо зі всіх боків є стіни фляшки, то парафіна не може розширити ся а тим самим і стопити ся. А коли Райер зробив у фляшці отвір, то парафіна сейчас з неї витекла як темна маса.

Такою фляшочкою, лише міліони разів більшою є наша земля. Груба її поверхня окриває горяче, хоча збите нутро нашої землі. Хотіла би та збита маса видістати ся з увязи земної поверхні, але не може сего зробити. Зі всіх боків противить ся тому сильна, бо на 120 кільометрів груба земська кора. Сидить вона положена в тій фляшці-скорупі та чекає лиш догідної хвилі, щоби звідтам видобути ся. А коли утворить ся в земській поверхні яка щілина, то преніно на зверх збита маса огнисто-плинної ляви в виді вульканів, та розливає ся по стоках вульканічної гори.

От так поясняє Райер повстанє вульканів. Побіч здогадів про огнисто-плинне нутро нашої землі, маємо ще і инший здогад, який говорить, що земля наша є навскрізь зимна.

Здогад сей поставив англійський вчений Томзон, а підпирає його ось як. Давно, дуже давно, перед многими віками була земля наша в стані газовім, а потім перейшла через остигненє в стан огнисто-плинний, а опісля стала тілом твердим так на своїй поверхні як і в нутрі. А чомуж в нутрі? — питає себе Томзон і на се питанє дає таку відповідь:

Огнисто-плинна куля остигла, не в такий спосіб як се приймають сторонники горячого нутра землі а трохи інакше. Під впливом ділання зимного воздуха творили ся на поверхні колишньої огнистої кулі зціпенілі криги, які сейчас поринали у спід а на їх місце приходила плинна матерія на верх.

Таке опаданє застиглих криг відбувало ся дуже довго; а наслідок того був такий, що ціла земська куля зціпеніла. Складає ся вона з твердої матерії, є збита як сталь — кажуть сторонники Томзона.

Уже на перший погляд виглядає здогад сей неправдоподібним. Бо подумаймо.

Він каже, що зціпенілі маси ляви опадали в осередок земскої кулі і там укладали ся одні на других. Чиж се можливо? Чи могла зціпеніла маса дійти до осередка землі в стані застиглім?

Запевно, що ні.

Подумаймо, як глубоке те море, то значить, — як довго би мусіли ті криги поринати і то серед розпеченої огнисто-плинної ляви. Море! се глубоке було так на поверх 6 міліонів метрів так, що зціпенілі маси могли упасти на його спід, то ще по дорозі потапаючи в незмірній горячі не раз але сотки разів мусіли би були потопити ся.

Переважна часть ученого сьвіта держить ся огнисто-плинного нутра землі. Такий погляд як бачимо є дуже природний а має за собою цілий ряд доказів, які одноголосно стверджують його.

А що найважнійший з доказів, то як ми згадали, давні дні нашої землі.

Спосіб застиганя поданий через Томзона не є оправданий і тому ще, що криги застиглої матерії не поринають в глубину а плинають по верху. Що так є, на се маємо много доказів з дослідів над небесними тілами, які щойно нині покривають ся сталою скорупою.

От киньмо оком на сонце. Побачимо на нім чорні цятки, які носять назву сонішних плям. Чим є сі соняшні цятки? Се суть криги застиглої соняшної матерії, які плавають по огнисто-плинному морю, яке до нас такою силою сьвітла. Отжеж бачимо, що ті криги не поринають у спід в напрямі осередка сонця, але плавають вони на його поверхні.

Будуть вони і далі рости та ширшати, доки ціла соняшна поверхня не покриє ся темною скорупою, так як се зробила давно і то навіть дуже давно — наша кормителька земля.

Хочемо ще в коротці навести думки деяких учених на стан нутра землі а то в тій ціли, аби пізнати, на котру сторону перехиляє ся переважна частина робітників на сім полі.

Противники погляду на огнисто-плинне нутро землі намагають ся — говорить Піляр — усіма способами заступити його иншим, а саме поглядом, що нутро землі є зимне. Коли би так було — питає ся сей учений — в який спосіб могли би ми уявити собі от такі явища, як вибухи вульканів, трясенє землі, або творенє гірських пасем? Коли би ми приняли, що нутро землі є зимне, то не могли би ми пояснити сї явища. Противно, коли станемо на тім становищу, що в 120 клм. віддалі від поверхні землі клекотить огнисто-плинний океан, то витовкувати будемо могли сї явища дуже природно і просто!

Коли би середина землі— говорить на иншім місци Піляр — була стала-то виділи би ми на ній такі великі та глубокі щілини, які можемо оглядати через добрий далековид на місяці. Колиж їх нема, то значить, що огнисто-плинне море нутра землі ще не вигасло, ще бє в ній кров, яка часами трисне з вульканічної рани.

Гори ростуть — говорить Геґер — а се є найліпшим доказом, що нутро землі ще не висохло, бо зимна та тверда поверхня корчити ся не може, а тим самим не можуть на ній видвигати ся гори, які суть найпростійшим і найприроднійшим наслідком зменшуваня обєму нашої землі.

Коли нутро землі є уже вистигле та зимне то як дадуть ся пояснити видобуваючі ся зі землі ґази?— питає ся сторонників Томзонового погляду учений Штіболь.

Коли розглянемо добре склад і будову вульканічної ляви, яка є розтопленою скалою, то — говорить Кайзер — мусимо стати по стороні визнавців огнисто-плинного нутра землі.

Як бачимо погляд, що нутро землі є горяче, має за собою найбільше доказів та є найбільше правдоподібним.

Я хочу підчеркнути тут лише одно, а саме дорогу дослідів, якої мусить ся тримати кождий, хто хоче розвязати загадку нутра землі.

Се є дорога посередна. То значить, що не заглядаємо впрост до середини — бо сего зробити не можемо — але з явищ певних, які суть звязані з нутром землі, вносимо, яке воно може бути.

Отжеж тому, що вибухають вулькани, що трискають горячі жерела, що підносять ся суші, що творять ся, та ростуть гори, що чим дальше в глуб, тим підносить ся тепло — вносимо, що нутро землі є горяче, що в середині землі під зимною і твердою поволокою кипить огнисто-плинний океан розтопленої матерії ляви.

Як бачимо, то такий спосіб дослідів є розумний та що веде до дуже правдоподібних заключень.

Тому то не треба кивати недовірчиво головами про те, що ми не бачимо, або не годні бачити, або про те, чого ми не доткнули своїми руками, а треба лиш докладно глядіти на виводи та докази і по тім судити, чи даний погляд є можливий, чи ні.

Найновійший сьвіт є примушений поступати при дослідах дорогою посередною, бо не усе дасть ся розслідити безпосередно себ то через оглядане.

Бо коли би ми ограничили ся на досліди безпосередні, то не усі річи могли би ми розяснити, тисячі явищ мусіли би зістати нетиканими і тимсамим виднокруг нашого знаня був би незначний, вузонький...

Ріжних способів мусить чоловік уживати, в борбі з тайною тисячних явищ природи, ріжними дорогами іде він до пізнаня річий, впрост де можна, то знов манівцями, щоби лиш кинути сніп сьвітла там, де до недавна була ще пітьма кромішна.

В місяцю серпню 1909 р. приступили до Р. Н. С слідуючі члени.

В. 1. Рейда Теодор.

В. 2. Кубара Мих., Воргач Юлія, Полиняк Орина, Полиняк Прокоп діти.

В. 3. Бубняк Теод., Млинарик Андр., Матійчак Кирило.

В. 5. Стеф. Елисавета дит.

В. 6. Росоха Іван, Спащук Василь, Юрчик Іван.

В. 7. Русин Семен, Каліста Богоміл, Поступак Мих.

В. 8. Курила Тимко дит.

В. 9. Реміш Адам, Бобкович Кондрат.

В. 10. Романик Сем.

В. 14. Ридись Мих., Дзюбин Еміль.

В. 16 Логинець Іван.

В. 23. Томко Андрей.

В. 27. Стебелиньский Семен, Шпук Павло.

В. 30. Дубик Ілько.

В. 33. Свала Іван, Бойко Кость Бахоровский Максим, Казьмирик Федько, Предомірский Дм., Махіброда Ілько, Голубовский Тимко, Цимбаліста Анна і Стефанчик Андрей, Чепеляк Мар., Махіброда Мих., Добровска К. діти.

В. 35. Лехман Семен.

В. 36. Ґува Юрий.

В. 37. Дурняк Федор, Ясінь Тимко.

В. 38. Млічаковский Стефан, Муринка Лесьо.

В. 41. Нищот Николай.

В. 42. Павлишин Іван.

В. 44. Новак Марія.

В. 45. Боґдан Стефан (дит.), Душка Іван.

В. 46. Борецкий Михаїл, Мильо Теодор, Мокей Іван, Кристак Андр., Гриняк Марія, Лешкович Іван і Лешкович Текля Пилип Стефан діти.

В. 47. Шумила Юрий, Томашевский Адам дит.)

В. 52. Бабяк Юлія.

В. 53. Дзябяк Розалія дит.)

В. 57. Михаляк Іван.

В. 59. Михальский Томаш, Бандровчак Петро, Фариняк Гр., Бандрівчак Михаїл, Михальска Анна і Гарда Анна діти.

В. 61. Шміґельский Іван, Михаляцкий Іван.

В. 62. Хан Григорий.

В. 65. Доньчак Мих.

В. 67. Когутанич Іван (дит.)

В. 70. Іосканин Юліян, Сінявский Микола; Олена Сандович (дит.)

В. 71. Гліник Іван, Антошків Никола.

В. 72. Палюх Іван, Еліян Василь, Костик Юлія, Михалишин Федор, Макара Іван, Костик Марія діти.

В. 74. Глєба Юрий.

В. 78. Драч Стеф., Крупа Олесь Запоточний Йосиф.

В. 80. Кочило Чалий.

В. 84. Дунда Стефан, Марціняк Владислав.

В. 88. Кокуляк Теодор, Панцьо Теодор.

В. 92. Головчак Лев, Андріїв Яків, Сенюк Анна, Вакула Іван, Гуменюк Никола, Головчак Ст., Головчак Юліян, Шумейко Розалія, Кушнір Василь; Головчак Йосиф, Головчак Ольга, Шумейко Френк, Шумейко Дан. діти.

В. 95. Яцканич Никола.

В. 96. Неофіта Марія, Неофіта Неля, Нефіта Катерина, Лазор Анна діти.

В. 99. Бабей Петро (дит.)

В. 104. Гуцуляк Петро.

В. 106. Мадея Йосиф, Поясек Францішек.

В. 109. Маціньский Акіфтий, Тилавский Семен, Качур Вас., Пиш Асафат.

В. 113. Дуда Мих., Гочак М.

В. 114. Каганець Мих.

В. 119. Папфалуши Павло.

В. 121. Бикліцкий Семен.

В. 123. Гринчук Василь, Лубянецький Йосиф, Клак Йосиф, Стельмах Теодор, Умреш Мих., Яворський Антін, Сіка Іван, Няй Мих., Курило Лука, Деконтий Макс., Страшко Никола, Клибаник Федько, Шигіньский Мих., Урманець Анна дит.

В. 124. Радь Федор, Колишак Еміль Гуль Прокоп, Базар Михаїл, Смаркуцкий Яско, Мельницкий Іван.

В. 128. Поляньский Іван, Бенекдик Фурдин, Возьняк Вас.,

В. 131. Самотис Гриць.

В. 133. Кіт Володимир.

В. 135. Клим Антін дит., Ганчар Ілько, Найда Василь, Маскаль Іван.

В. 140. Мороз Дмитро, Коваль Панько, Патучко Андрей, Салак Йосиф, Ліщак Теодор, Голюк Олекса, Волощак Іван, Лисик Теодор, Медвідь Василь, Багний Стефан.

В. 141. Подгорецкий Ів., Пахолек Андрей, Штолім Дмитро, Корчиньский Павло, Окрепкий Василь, Окріпка Марія, Бельнів Палягія, Іванцьо Михаїл.

В. 142. Москаль Стефан, Родзиняк Дмитро, Родзиняк Лесько.

В. 147. Глущак Іван.

В. 148. Качмар Олекса.

В. 153. Антошко Онуфер.

В. 157. Воргач Петро (дит.), Андрець Филип.

В. 158. Петришин Андрей.

В. 161. Лоренць Кароль.

В. 162. Ціціньский Станіс., Ціціньский Владис., Гуриш Ст., Висацкий Мих., Кирятник П.,

В. 165. Бабяк Петро.

В. 166. Торопіла Френк, Вархула Василь.

В. 168. Іванило Григорий.

В. 170. Сенюк Володимир, Карпіньский Стефан, Андрусів Матвій.

В. 171. Рак Андрей, Гащишин Іван, Касій Василий, Мован Ів., Сорока Николай, Щоткевич М., Маркевич Іван, Добруцкий Лев, Лаврик Григорий, Лехіцкий Володимир, Романюк Михаїл, Савчак Іван, Чайковский Тимко.

В. 175. Павлюк Григорий.

В. 179. Чепрун Тимко.

В. 184. Варґа Павло, Волчко Андрей, Квасний Андрей.

В. 186. Якубишин Анна.

В. 187. Павлик Николай, Табіш Іван.

В. 188. Стахурский Андрей, Сабат Томий, Беца Гриць, Беца Олекса.

В. 189. Ґабаний Андрей, Кучма Михайло.

G142

В. 194. Гунчак Никола, Папірж Михаїл, Федорович Мих.

В. 196. Шештак Юрий, Шаґоль Іван.

В. 197. Лужецкий Ант., Господар Танька, Стецько Настя, Стецько Іван, Господар Марія.

В. 200. Тиктор Агнешка.

В. 202. Шкапяк Олена.

В. 203. Баран Михаїл, Барабаш Кость.

В. 207. Каць Федор, Шонць Гриць. Материа Лешко, Опалюх Мартин.

В. 209. Мазурек Йосиф, Клебан Йосиф, Бакун Йосиф.

В. 208. Бартош Мих.

В. 216. Струшевич Йосиф.

В. 217. Гойсак Афтанас.

В. 219. Бриндзя Мих.

В. 221. Коцур Ілія.

В. 222. Голубник Мих., Козловский Френк.

В. 223. Кузів Ілія, Капустиньский Дмитро.

В. 224. Савочка Ян.

В. 229. Кравчук Іван, Косць Маря дит.

В. 231. Меліш Анна, Гойдич Анна.

В. 233. Василько Семен, Гакош Юрий, Нітус Кароли.

В. 235. Копина Дмитрий, Холявка Василь.

В. 239. Горохівска Йосифа.

В. 244. Козла Осиф.

В. 247. Бенчин Ева, Кондиревич Вас.

В. 250. Вітичак Николай, Завалень Василь, Рамолт Іґнаци, Волошин Федь, Босак Іван, Хомчак Матвій.

Братство сьв. Петра і Павла в Lopez, Pa.

В. 253. Шестак Николай, Шестак Іван, Понятовский Станлї, Капелюх Никола, Брунарский Стеф., Поляньский Іван, Дубенка Теодор, Німчик Іван, Дзуренда Данько, Пепяк Іван, Довбенко Михаїл, Довбенко Іван, Пукач Михаїл, Фалич Олекса, Петришин Мих., Петришин Іван, Гриньо Николай, Підчаший Н., Мреґлат Іван, Поляньский Іван, Юґан Андрей, Федак Павло, Романов Федор, Чубик Николай, Ґреґа Петро, Рошко Яким, Мацарик Федор, Хань Афтанас, Ганикулич Алексій, Бук Мих., Грубеняк Іван, Мудрик Петро, Боґускій Андрей, Фалашович Федор, Худик Петро, Шестак Михаїл, Сташак Андрей.

Братство сьв. Петра і Павла в New Britain, Conn.

В. 254. Подобиньский Мих., Николай Фесяк, Карбовник Михайло, Сенцьо Іван, Капустиньский Іван, Кохановский Іван, Грицьо Теодор, Ґерент Ілько, Вовк Іван, Селеман Михайло, Бендза Осиф, Зятик Михайло, Ґерент Стефан, Марко Петро, Валах Дмитро.

Братство сьв. о. Николая в West Newton, Pa.

В. 255. Пляцок Олекса, Ворик Дмитро, Мельничок Михайло, Мельничок Олекса, Сорока Гр., Ковальчик Петро, Коршляк Вас., Соколовский Теодор, Олійник Ефрем, Левандовский Волод., Ґеча Дмитро, Булїй Петро, Сорока Андрей, Сарахман Василь, Маланяк Михайло, Додівка Ксавер, Ковальчак Стефан, Ґаланджий Никола Булїй Лесько, Павучак Николай. Фляк Николай, Сидоряк Лесько, Лесик Андрей, Жидик Василь.

Братство сьв. о. Николая в Ronco, Pa.

В. 256. Галевич Антін, Топольницкий Іван, Самар Петро, Филь Ігнатий, Кравець Никола, Павелко Андрей, Голюк Стефан, Филь Теодор, Шпак Онуфрий, Фемич Іван, Лопушаньский Ів., Шица Йосиф, Затвожицкий Ів., Кравець Антін, Мигаль Іван, Лопушаньский Стеф., Шильчак Михайло, Дубравский Василь.

Т. Лабовский,
Гол. Рекорд. Секретар

ЧИТАЙТЕ!

На підставі ухвали Конвенції „Союза", кожде братство принадлежне до „Союза", повинно мати отсі книжки:

1) Книжку членів (іменослов).
2) Книжку місячних складок
3) Книжку касову і протоколову.

На сі книжки повинно кожде братство заслати 5 долярів до каси „Союза".

„Гайдамаки"

МІСЯЧНИК

Передплата на рік 1·00 доляр. В Австрії і Росії „ 1·50. доляра.

Адреса: „Haydamaka"
639 East 11 Street,
New-York N. Y.

Користна праця для кождого!

Пошукуємо чесних людий до розповсюднення нашого краевого тютюну за добрим винагородженем. Ся праця есть дуже поплатна і легка для кождого Русина. В кождій місцевости знаходить ся много робітників, котрі б хотіли такого тютюну, який курили у своїй вітчині. Отже ми кождому дамо до розпродажи власне такий тютюн і його працю коло розпродажи совістно винагородимо. Маємо тютюн російський і австрийський.

Хто зголосить ся до нас, дістане разом з інформаціями і несподіванку, яку всі будуть йому завидувати.

Пишіть сейчас по близші інформації і прібки тютюну, котрі висилаємо даром — залучаючи 2 ц. марку на пересилку — до

Russian Tobacco Co.
132 Nassau St., Room 301, Dept. 8,
New York, N. Y. 38 39

ФАРМИ

в стейті Коннектікут, як рівнож лоти доми і т. д. (також в околици Ню-Йорку) продае

ІВАН БІЛИК

З великого числа фармів належить передовсім звернути увагу на слідуючі:

108 акрів, 50 акрів землі орної, решта пасовиско і ліс, новий дім на 9 кімнат, стодола і всі другі господ. будинки, великий сад. Ціна 1200 дол.

53 акрів, 30 акрів чистої землі, дім на 12 кімнат, стодола і всі будинки. Грубий ліс і сад. Три милї від міста. Ціна 1.100 дол.

92 акрів чистої землі 45 акрів, новий дім на 8 кімнат, стодола і всі будинки, грубий ліс і сад. 4 милї від стації і міста. Ціна 1350 дол.

60 акрів, 35 акрів чистої землі, решта пасов. і ліс; дім новий на 9 кімнат, стодола і всі будинки. На фармі є вібрано вівса 4 акр в ячмено 2-ох акрів, 1 кінь, 20 тонів сіна і посаджених 3 акри бульби. Ціна 1700 дол., готівкою 900 а решта на сплату.

На кождій фармі є сад і всі машини рільничі, тай кожда є недалеко від стації.

Деякі фарми можна купити на сплату -40

Кромі сего много иньших фарм більших і меньших на легкі сплати.

Близші інформації удїлить:

JOHN BILYK
617 E. 16-th Str., New York.

Русини Пітсбурга і околиці!

Чи Ви знаєте, що

German Savings & Deposit Bank

на розі 14-ої і Carson ул., South Side,

Pittsburg, Pa.

є найбезпечнійшим банком? Не знаєте, то загляньте до справоздань стейтових контрольорів, що узнали наш Банк за один з найсолїднїйших і найпевнїйших в Пенсильвенії. Маєток 5,000.000,00. Платимо 4 проц.

Шифкарти на всі лінії Висилка гроший, справи нотаріяльні, військові і т. и.

Й. Е. Рот, предс,
А. П. Міллер, касієр,
Ал. Бучак, ур. банку.

ОДИНОКИЙ РУСЬКИЙ ФОТОҐРАФ

ПАВЛО ГУРДУС

77 Newark Ave., близько Henderson St.,
JERSEY CITY, N. J.

Прийдіть до моєї робітні і придивіть ся моїй роботі, а яко правдиві знатоки переконаетесь, що я більше даю, чим обіцюю. Фотоґрафії виконую старанно і з всякою точностию.

Дивіть ся добре на нумер дому!

P. HURDUS,
77 Newark Ave., near Henderson St.,
JERSEY CITY, N. J.

EMIL BACHMAN
BADGES, FLAGS
BANNERS & CAPS
580 SOUTH CENTER AVE.
CHICAGO

Найбільша чесько-словенська і християнська фірма **прапори, ґузики, братські відзнаки, шапки** та усі річи потрібні для братств в Америції

ЕМІЛЬ БАХМАН
580 So Centre Ave., Chicago, Ill.

Пишіть по наш великий, 60 сторін числячий катальоґ, в якім містить ся також сотки похвальних листів від всіх славянських братств в Америції. Пишіть до нас по словенськи або по руськи — як хто уміє. Знаємо по руськи читати але відповідати будемо по словенськи. 50—

Свій до свого!

Нумо Братя! Свій до свого!
До Мамроша! Всї до одного!
Чужих усіх поминайте,
Тільки свого підпирайте.
Мамрош Русин справедливий,
А в бизнесі все уптивий —
Хто-же хоче більше знати,
Прошу прийти й переконатись.
Горівки найлучші має,
Бо злих зовсїм не тримає.
Й так віску, комовицю,
Для всїх добру сливовицю
Арак, коняк, рум, паленка
І кмінківка солоденька;
Вина рівнож всї хороші
І то за дешеві гроші.
Пиво сьвіже і холодне —
Лучше бути вже не годне.
Є циґара, щоб курити
Лиш у него треба купити.
Тому Братя, памятайте,
Та до нього завертайте.
А ті, що з контрів приїжджають
Най сей адрес памятають:

Trof. Mamrosh,
110 Morris str.,
Jersey City, N. J.

ВИРОБИ БРАЦКІ

машлі, шапки, відзнаки, хоругви, уніформи.

Цінник і проби висилає даром

Можете писати до нас по руски, словенськи або польски.

R. E. MORGAN
13 N. MAIN ST
SHENANDOAH, PA

Одинокий руский адвокат і нотар на цілу Америку

Доктор прав

ЮЛІЯН ЧУПКА

Конзулярний комісар.

Полагоджує всї справи в Галичині. Процеса спадкові і ґрунтові. Відбирає гроші від довжників. Справи військові. Споряджує контракти повномочія і всякі иньші документи. Перепроваджує інтабуляції і всї вписи гіпотечні 9

3 N. Main Str. WILKES BARRE, PA
Адрес почтовий: JULIAN CZUPKA, LL. D.
P. O. Box 372 WILKES-BARRE, PA

THE FIRST NATIONAL BANK
OF MINERSVILLE, PA.

Капітал $50.000.00. Надвишка і нерозділені зиски $93.000.00.

Заснований 1864 року.

Найстарший Народний Банк в Скулкил Кавнті.

Провадить загальний банковий бизнес. Видає міжнародні моні ордери. драфти і пересилає гроші до всїх частий сьвіта, позичає гроші на реальности. Депозити сего банку подвоїлись протягом послідних 5 літ і виносять тепер около $500.000.00.

Гроші пересилає через фірму Knauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

Dr. J. SZLUPAS,

1419 N. Main Ave., Scranton. Pa

Можна єго бачити в офисї:
від 8-ої до 10-ої год. рано,
від 2-ої до 4-ої попл.,
від 7-ої до 10-ої вечер.

Old Phone 1269—B.

Руска Аґенція Корабельна і Пересилка Грошей **з кавцією 15.000 долярів і під контролею Стейту Ню Йорк.**

184 Hudson Str., New York, N. Y.

Ся Контора залагоджує слідуючі справи:

Пересилає Гроші до всїх країв по цінах можливо найтанших і як найскорше.
Продає Шифкарти на ріжні лінії корабельні до старого краю і з краю до Америки по найтанших цінах.
Виробляє повновласти, контракти купна і продажи заосмотрені підписом конзуля; перепроваджує всякі инші справи зі судами і старокраєвими властями.
Полагоджує справи військові, як увільнене від асетирунку, військової контролі, увільнене від вправ і т. п.
Міняє гроші — старокраєві на американьскі і американьскі на краєві після біжучого курсу.

Адреса:

Ruthenian Exchange Co.
184 Hudson Str., New York, N. Y.

„ДУШПАСТИР"

се прекрасна, щиро-руська церковно-народна ґазета.

Виходить в Ню Йорку кождого місяця, подає гарні науки духовні і відомости зі сьвіта. В „Душпастир-и" друкують ся важні для всїх оголошеня гр. кат. канцелярії Епископської. Не брак там і жартів веселих та сьмішних, і красних образків. „Душпастир" всїм подобає ся — всї єго хвалять.

Коштує на цїлий рік так тут в Америцї як і до старого краю всего лиш **$1.20.**

Читайте, що пишуть за „Душпастир":

Canora, Sask., Canada, Март 29, 1909.

Всечесна Редакціє Душпастиря! — ...Признаю Вам щиру правду, що ніяка часопись так не вдоволила мене, як ся наша, дорога часопись „Душпастир"... Ся часопись то есть так, якби в дуже сильну посуху, легкий, маннистий дощ... Нехай засіяе благодать Божа над сим початком так гарного і сьвятого діла! — З поважанем Олекса Хабун.

Подібні похвальні листи приходять до Редакції „Душпастиря", май же що дня. Тож замовляйте „Душпастиря" чим-скорше для себе і для Ваших свояків і знакомих тутки і в краю.

„Душпастир" повинен бути в кождій руській хатї.

Гроші на „Душпастир" треба посилати (найлїпше почтовим моней-ордером) на імя:
Rev. N. Pidhorecki 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Позір, Братя Русини!

Я виробляю з найлїпшого матеріялу за найнизші ціни **Братскі шапки, Відзнаки, Паси, Брошки, Фани, Хоругви, Уніформи, Печатки** всякого рода так для братств, як і для поодиноких осіб

Продаю найлїпші види з житя Ісуса Христа від Рождества аж до Вознесенія. Продаю тоже книжки до моленя і сьвітскі: руські, польскі і словеньскі по дуже низьких цінах. — Єсьм Русином, а до того членом Р. Н. Союза. Проч з чужими! Удавайтесь лиш до свого! Як хто знає, най так пише. За роботу ґварантую. Моя адреса така:

Stefan Kalakuka
215 Moran Court, Scranton, Pa.

Одинока взірцево уряджена

ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ"

затрудняє добре вишколений друкарський персональ, посїдає найновійші машини, як тоже ріжнородні гарні черенки і прикраси.

Виконує

всякі друкарські роботи

точно, гарно і по низьких цінах.

Впов. Родимцї, як тоже Відділи і члени Р. Н. Союза повинні з всякими друкарськими роботами удавати ся лише до своєї друкарні „Свободи." — Адрес:

184 Hudson Street, New York, N. Y.

АРТИСТ РІЗБЯР

Евгеній Василенко

виконує усякі роботи входячі в обсяг церковної штуки, як: 24-

ІКОНОСТАСИ
ВІВТАРІ
ПРЕСТОЛИ
БАЛЬДАХИНИ і т. д.

Золотить і малює ікони.

Усї роботи виконує добросовісно.

EUGENY VASYLENKO
337 W. Center St., Shenandoah, Pa.

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО „РАЙОН"

Драгоманов М.:	„Старі хартії вільности"	40 коп.
„	„Рай і поступ"	40 „
„	„Заздрі боги"	10 „
„	„Швейцарська спілка"	10 „
„	„Про волю віри"	10 „
„	„Євангельська віра в старій Англії"	5 „
„	„Царство Божіє внутри вас" Л. Толстого	10 „
Стеценко К.:	„Ще не вмерла Україна!" (ноти для хору)	15 „
„	„Прометей", слова Олекси Коваленка (ноти для хору)	45 „
„Цілість держави і автономія" Піменової, перекл. Олекса Коваленко		3 „
Лозинський М.:	„Польський і руський революційний рух і Україна," 1. ч.	35 „
„Ревізор," комедія в 5 д. Гоголя, перекл. О. Коваленко		25 „
„Гетьман," опов. Златовратського, перек. О. Коваленко		10 „
Кононенко М.:	„Струна." Поезії	20 „
„Любов до ближнього," жарт в 1 картині Л. Андреева, переклав Олекса Коваленко		10 „
„Розвага," Український Декламатор. Том І. Уложив Олекса Коваленко		1.25 „
„Розвага," Український Декламатор. Том II. Уложив Олекса Коваленко		1 руб.
„Терновий Вінок," Літературно-Артистичний Альманах, під редакцією Олекси Коваленка, Видане роскішне, з картинами, малюнками і вінетками. (В оправі 2 карб.)		1.25 „
„Горбоконик". Весела гумористична казка для дорослих і дітей. Олекси Коваленка. З малювками		20 „
„Українська Муза." Поетична антолоґія (хрестоматія). Під редакцією Олекси Коваленка. В антологію входять кращі твори 134 українських поетів. 1280 ст. (В оправі 2 р. 75 к.)		2 р

Продають ся в „Українській книгарні", б. „Київської Старини", Київ, Безаківська, 8.

Оден з найбільших броварів в Америці.

Варить пиво на краевий спосіб. без всяких примішок.

Хто лиш раз покоштує сего пива, то иншого вже не буде пити.

Голова від него ніколи не болить, бо есть здорове і поживне.

Не треба его зрештою хвалити, бо добре само за себе говорить.

E. ROBINSON'S SONS.
Lager Beer Brewery,
435 to 455 N. 7-th Str., Scranton, Pa.

Telephone calls:
General Office 2333, Night Call 4854.

ARGO
Gloss Starch

НЕОПАКОВАНИЙ КРОХМАЛЬ під барою у ґросерника лучить ся з порохом, через що ваше біле стає сиве або жовте.

Argo есть найлїпший крохмаль до всякого рода біля. Уживаесь на зимно або горячо.

КУПУЙТЕ ПАКЕТИК ЧИСТОГО „АРҐО" 5 цнт.

